

Ročník 1994

SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 6

Rozeslána dne 4. února 1994

Cena Kč 11,50

O B S A H:

17. Zákon České národní rady o Policii České republiky (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění)
18. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění)
19. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví, kterou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 48/1991 Sb., o očkování proti přenosným nemocem, ve znění vyhlášky č. 527/1991 Sb.

17

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

vyhlašuje

úplné znění zákona České národní rady

o Policii České republiky, ze dne 21. června 1991 č. 283 Sb.,

jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákonem České národní rady ze dne 21. prosince 1992 č. 26/1993 Sb., zákonem ze dne 27. ledna 1993 č. 67 Sb., zákonem ze dne 20. května 1993 č. 163 Sb.

a zákonem ze dne 8. prosince 1993 č. 326 Sb.

ZÁKON

České národní rady
o Policii České republiky

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

(1) Zřizuje se ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky s názvem Policie České republiky (dále jen „policie“).

(2) Policie je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy.

(3) Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a policejními institucemi a s bezpečnostními sbory jiných států.

(4) Úkoly uvedené v odstavci 2 plní příslušníci policie (dále jen „policisté“).

HLAVA PRVNÍ

ÚKOLY, ORGANIZACE A ŘÍZENÍ POLICIE

§ 2

Úkoly policie

(1) Policie plní tyto úkoly:

- a) chrání bezpečnost osob a majetku;
- b) spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení;
- c) vede boj proti terorismu;
- d) odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele;

- e) koná vyšetřování o trestných činech;
- f) zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu;
- g) zajišťuje ochranu ústavních činitelů České republiky a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území České republiky poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod;
- h) zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, ochranu sídelních objektů Parlamentu, pokud zákon nestanoví jinak, prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva vnitra a dalších objektů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které určí vláda na návrh ministra vnitra; rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je Česká republika vázána;
- i) dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení;
- j) odhaluje přestupky, a pokud tak stanoví zvláštní zákon,¹⁾ přestupky objasňuje;
- k) projednává přestupky, pokud tak stanoví zvláštní zákon;²⁾
- l) vede evidence a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů;
- m) vyhlašuje celostátní pátrání; přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob;
- n) na základě vyrozumění orgány Vězeňské služby České republiky provádí úkony související s bez-

¹⁾ Např. § 58 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

²⁾ § 52 písm. b) zákona ČNR č. 200/1990 Sb.

prostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody;

- o) zadržuje svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobí při jejich vyhledávání.

(2) Policie plní též úkoly státní správy, pokud tak stanoví zvláštní zákon.³⁾ Ministerstvo vnitra České republiky (dále jen „ministerstvo“) může pověřit policii plněním úkolů státní správy ve věcech cestovních dokladů a pobytu cizinců a uprchlíků, uložených obecně závazným právním předpisem ministerstvu.

(3) Policie plní rovněž úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, které jí ukládají příslušné orgány obcí za podmínek stanovených zvláštními předpisy.⁴⁾

(4) Úkol odhalovat trestné činy páchané policií a zjišťovat jejich pachatele plní útvar ministerstva pro inspekční činnost (dále jen „útvar inspekce“), přímo řízený ministrem vnitra (dále jen „ministr“).

§ 3

Organizace a řízení policie

- (1) Policie je podřízena ministerstvu.

(2) Policii tvoří Policejní prezidium České republiky, útvary s působností na celém území České republiky a útvary s územně vymezenou působností. Útvary policie zřizuje ministr na návrh policejního prezidenta.

(3) V policii působí služba pořádkové policie, služba kriminální policie, služba dopravní policie, ochranná služba, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, služba cizinecké a pohraniční policie, služba rychlého nasazení, služba železniční policie a letecká služba.

(4) Činnost policie při plnění úkolů podle tohoto zákona řídí Policejní prezidium České republiky, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(5) V čele Policejního prezidia České republiky stojí prezident; policejní prezident je představeným všech policistů, s výjimkou policistů povoláných k plnění úkolů v ministerstvu nebo v útvarech vyšetřování.

(6) Policejního prezidenta jmenuje a odvolává ministr se souhlasem vlády České republiky. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

(7) V čele služeb uvedených v odstavci 3 a v čele útvaru ochranné služby, který zajišťuje ochranu prezidenta České republiky a ochranu objektů, v nichž pobývá prezident České republiky, stojí ředitelé.

(8) Ředitele služeb jmenuje a odvolává policejní prezident; ředitele útvaru ochranné služby uvedeného v odstavci 7 jmenuje a odvolává ministr se souhlasem prezidenta České republiky.

(9) Bližší úpravu organizace policie, zejména řízení útvarů a služeb policie, součinnost mezi nimi a způsob jejich hospodářského zabezpečení stanoví na návrh policejního prezidenta ministr.

HLAVA DRUHÁ

VMŠETŘOVATELÉ POLICIE A ÚTVARY VMŠETŘOVÁNÍ

§ 4

(1) Vyšetřovatele policie (dále jen „vyšetřovatel“) jmenuje ministr; podmínky jmenování stanoví zvláštní zákon.⁵⁾

(2) Vyšetřovatelé jsou ve věcech, které vyšetřují, vázáni pouze ústavou, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, a v rozsahu stanoveném trestním řádem, též pokyny státního zástupce. V ostatních věcech týkajících se výkonu služby v policii jsou vyšetřovatelé podřízeni vedoucím útvarů vyšetřování.

(3) Vyšetřovatelé jsou ve věcech, které vyšetřují, oprávněni požadovat od služeb policie, v souladu se zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, provedení úkonů nezbytných pro vyšetřování, které s ohledem na jejich povahu nemohou zabezpečit sami. Služby policie jsou povinny těmto požadavkům vyhovět.

§ 5

(1) Útvary vyšetřování zřizuje a řídí ministerstvo. Územní působnost těchto útvarů se zpravidla shoduje s územní působností příslušných orgánů státního zastupitelství a soudů.

(2) Ministr povolává vyšetřovatele k plnění úkolů v útvarech vyšetřování.

HLAVA TŘETÍ

POVINNOSTI, OPRAVNĚNÍ A PROSTŘEDKY POLICISTY

³⁾ Např. zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu, zákon č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů, zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech.

⁴⁾ Např. zákon ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).

⁵⁾ Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.

ODDÍL PRVNÍ

POVINNOSTI POLICISTY

§ 6

(1) Při provádění služebních zákroků a služebních úkonů je policista povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného služebním zákrokem nebo služebním úkonem.

(2) Policista je povinen při provádění služebního zákroku a služebního úkonu spojeného se zásahem do práv nebo svobod osob poučit je o jejich právech, pokud to povaha a okolnosti služebního zákroku nebo služebního úkonu dovolují; v opačném případě je poučí dodatečně.

§ 7

(1) Policista ve službě je povinen v mezích tohoto zákona provést služební zákrok, služební úkon, popřípadě učinit jiná opatření nezbytná k provedení služebního zákroku nebo služebního úkonu, zejména vyrozumět nejbližší policejní útvar, je-li páchán trestný čin nebo přestupek anebo je-li důvodné podezření z jejich páchání.

(2) Policista i v době mimo službu je povinen v mezích tohoto zákona provést služební zákrok, popřípadě učinit jiné opatření k provedení služebního zákroku, zejména vyrozumět nejbližší policejní útvar, je-li páchán trestný čin nebo přestupek, kterým je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek.

§ 8

Policista není povinen provést služební zákrok, jestliže

- je pod vlivem léků nebo jiných látek, které závažným způsobem snižují jeho schopnost jednání;
- k jeho provedení nebyl odborně vyškolen ani vycvičen a jestliže povaha služebního zákroku takové odborné vyškolení nebo vycvičení vyžaduje;
- tomu brání důležitý zájem služby.

§ 9

(1) Policista je při provádění služebního zákroku povinen, pokud to povaha a okolnosti služebního zákroku dovolují, použít odpovídající výzvy.

(2) Pokud to povaha služebního zákroku dovoluje, použije policista před výzvou slov „Jménem zákona!“.

(3) Každý je povinen uposlechnout výzvy zakročujícího policisty.

§ 10

(1) Policista je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k policii, pokud to povaha a okolnosti služebního zákroku nebo služebního úkonu dovolují.

(2) Příslušnost k policii prokazuje policista služebním stejnokrojem s identifikačním číslem, služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie nebo ústním prohlášením „policie“.

(3) Ústním prohlášením „policie“ prokazuje policista svou příslušnost k policii pouze ve výjimečných případech, kdy okolnosti služebního zákroku neumožňují tuto příslušnost prokázat služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem služby kriminální policie. Služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem služby kriminální policie se policista prokáže ihned, jakmile to okolnosti služebního zákroku nebo služebního úkonu dovolí.

§ 11

Ministerstvo stanoví obecně závazným právním předpisem podrobnosti

- kdy policista není povinen provést služební zákrok, brání-li tomu důležitý zájem služby;
- o prokazování příslušnosti k policii.

ODDÍL DRUHÝ

OPRÁVNĚNÍ POLICISTY

§ 12

Oprávnění požadovat vysvětlení

(1) Policista je oprávněn požadovat potřebná vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku a jejich pachatele, jakož i pro vypátrání hledaných nebo pohřešovaných osob a věcí, a v případě potřeby ji vyzvat, aby se ve stanovenou dobu dostavila na určené místo k sepsání protokolu o podání vysvětlení. Při odhalování závažné trestné činnosti je osoba povinna vyhovět ihned.

(2) Osoba je povinna výzvě podle odstavce 1 vyhovět.

(3) Vysvětlení může odepřít pouze osoba, která by jím sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítovala jako újmu vlastní, způsobila nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za přestupek.

(4) Vysvětlení nesmí být požadováno od osoby, která by jím porušila státem uloženou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byla této

povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěna.

(5) Policista je povinen osobu předem poučit o možnosti odepřít vysvětlení podle odstavců 3 a 4.

(6) Kdo se dostaví na výzvu, má nárok na náhradu nutných výdajů a na náhradu ušlého výděлку (dále jen „náhrada“). Náhradu poskytuje policie. Nárok na náhradu nemá ten, kdo se dostavil jen ve vlastním zájmu nebo pro své protiprávní jednání.

(7) Nárok na náhradu podle odstavce 6 zaniká, jestliže jej osoba neuplatní do sedmi dnů ode dne, kdy se na výzvu podle odstavce 1 dostavila; o tom musí být osoba poučena.

(8) Nevyhoví-li osoba bez dostatečné omluvy nebo bez závažných důvodů výzvě podle odstavce 1, může být předvedena k sepsání protokolu o podání vysvětlení.

(9) Protokol o podání vysvětlení musí být s osobou sepsán bez zbytečného odkladu po jejím předvedení; po jeho sepsání policista osobu propustí.

(10) O předvedení sepíše policista úřední záznam.

§ 13

Oprávnění požadovat prokázání totožnosti

(1) Prokázání totožnosti znamená prokázání jména a příjmení, data narození a trvalého, popř. přechodného pobytu osoby. Důvod ke zjišťování totožnosti určuje míru spolehlivosti, s níž se zjištění provádí.

(2) Policista je oprávněn vyzvat osobu,

- a) přistiženou při spáchání trestného činu nebo přestupku,
- b) od které je požadováno vysvětlení podle § 12 odst. 1,
- c) která odpovídá popisu hledané nebo pohřešované osoby,
- d) která se bezdůvodně zdržuje v bezprostřední blízkosti chráněných objektů nebo v blízkosti státních hranic,
- e) která má na místě veřejně přístupném zbraň (§ 17 odst. 2) a je důvodné podezření, že zbraně může být užito k násilí nebo pohrůžce násilím,
- f) která se zdržuje v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu, k dopravní nehodě, požáru nebo jiné mimořádné události,

aby prokázala svou totožnost; osoba je povinna výzvě vyhovět.

(3) Policista je rovněž oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu,

- a) která má být předvedena na žádost příslušného orgánu podle zvláštních předpisů,^{5a)}
- b) která je oznamovatelem,^{5b)}
- c) na žádost jiné osoby, jestliže tato osoba má na zjištění totožnosti právní zájem, jakož i osobu, která o prokázání totožnosti žádá;

osoba je povinna výzvě vyhovět.

(4) Byla-li prokázáním totožnosti zjištěna osoba pohřešovaná, vyrozumí policista toho, kdo pohřešování osoby oznámil, popřípadě ji předá příslušnému orgánu nebo zákonnému zástupci.

(5) Odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 a odstavci 3 písm. a) prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po předchozím poskytnutí potřebné součinnosti k prokázání své totožnosti, je policista oprávněn takovou osobu předvést k provedení služebních úkonů za účelem zjištění její totožnosti a řádného objasnění věci. Poskytnutí potřebné součinnosti není nutné, pokud by se tím při zjišťování totožnosti více osob ve stejném okamžiku zmařil účel úkonu nebo zákroku. Po zjištění totožnosti policista předvedenou osobu propustí, nebrání-li tomu zákonné důvody.

(6) Policista je rovněž oprávněn předvést osobu přistiženou při spáchání přestupku na dobu nezbytně nutnou k provedení služebních úkonů, nejdéle však na 24 hodin, je-li důvodná obava, že osoba bude v protiprávním jednání pokračovat anebo bude mařit řádné objasnění věci; při vyrozumění o této skutečnosti postupuje policista obdobně podle § 14 odst. 4.

(7) Nemůže-li policista totožnost osoby předvedené podle odstavce 5 zjistit na základě sdělených údajů ani v evidencích obyvatel, je oprávněn vyzvat tuto osobu, aby strpěla provedení nezbytných služebních úkonů, jako je snímání daktyloskopických otisků, pořizování obrazových záznamů, zevní měření těla a zjišťování zvláštních tělesných znamení; měření těla a zjišťování zvláštních tělesných znamení provádí osoba stejného pohlaví nebo lékař.

(8) Nezjistí-li policista totožnost osoby do 24 hodin od předvedení, je povinen osobu propustit.

(9) O předvedení a provedených služebních úkonech sepíše policista úřední záznam.

§ 14

Zajištění

(1) Policista je oprávněn zajistit osobu, která

^{5a)} Např. § 52 odst. 2 občanského soudního řádu, § 90 odst. 3 trestního řádu, § 42 odst. 2 správního řádu.

^{5b)} Např. § 67 zákona ČNR č. 200/1990 Sb., § 158 trestního řádu.

- a) svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život anebo život nebo zdraví jiných osob nebo majetek;
- b) se pokusila o útěk při předvedení podle § 12 odst. 8 a § 13 odst. 5;
- c) na policejním útvaru slovně uráží jinou osobu nebo policistu anebo úmyslně znečišťuje či poškozuje zařízení nebo policejní majetek;
- d) byla přistižena při spáchání trestného činu;
- e) na základě kriminalisticky doložitelných informací je podezřelá z přípravy, pokusu nebo spáchání trestného činu.

(2) Pominou-li důvody zajištění, je policista povinen osobu ihned propustit.

(3) Zajištění může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody.

(4) Po zajištění je policista povinen na žádost osoby zajištěné vyrozumět o této skutečnosti některou z osob uvedených v § 12 odst. 3, popřípadě jinou jím určenou osobu. Jedná-li se o osobu mladší 18 let, je policista povinen ihned vyrozumět zákonného zástupce této osoby. Jde-li o vojáka, je policista povinen vyrozumět nejbližší posádkovou správu nebo vojenský útvar.

(5) O zajištění sepíše policista úřední záznam.

§ 15

Zajištění z důvodu ukončení pobytu nebo vyhoštění

(1) Dopustila-li se osoba takového jednání, pro které může být její pobyt na území České republiky ukončen nebo pro které může být vyhoštěna,⁶⁾ je policista oprávněn zajistit ji na dobu nezbytně nutnou za účelem předání příslušnému orgánu, který o ukončení pobytu nebo vyhoštění rozhoduje.

(2) Policista je rovněž oprávněn zajistit osobu,

- a) která má být podle vykonatelného rozhodnutí vyhoštěna, nebo
- b) o jejímž vyhoštění bylo zahájeno řízení a je důvodné podezření, že se tato osoba nepodrobí rozhodnutí o vyhoštění nebo bude mařit výkon takového rozhodnutí, nebo
- c) o níž se lze odůvodněně domnívat, že neoprávněně vstoupila nebo neoprávněně pobývá na území České republiky, a řízení o vyhoštění této osoby nemohlo být zahájeno, protože nemohla být zjištěna její totožnost.

(3) Zajištění podle odstavce 1 může trvat nejdéle

24 hodin a zajištění podle odstavce 2 nejdéle 30 dnů od okamžiku omezení osobní svobody.

§ 16

Oprávnění k omezení pohybu agresivních osob

(1) Osobě, která fyzicky napadá jinou osobu nebo policistu nebo poškozuje cizí majetek nebo se pokusí o útěk, může být omezena možnost volného pohybu připoutáním k vhodnému předmětu.

(2) Omezení volného pohybu může trvat nejdéle do doby, než osoba od jednání upustí nebo než bude umístěna v policejní cele, nejdéle však 2 hodiny.

§ 17

Oprávnění odebrat zbraň

(1) Policista je oprávněn přesvědčit se, zda osoba, která je předváděna nebo zajištěna nebo proti které směřuje služební zákrok z důvodu jejího agresivního chování, nemá u sebe zbraň, kterou by mohla ohrozit svůj život nebo zdraví anebo život a zdraví jiných osob, a odebrat ji.

(2) Policista je oprávněn po předchozí marné výzvě k vydání zbraně odebrat zbraň osobě na místě veřejně přístupném, je-li to nezbytné v zájmu ochrany veřejného pořádku, života a zdraví osob nebo bezpečnosti majetku a hrozí-li, že zbraně může být užito k násilí nebo pohrůžce násilím. Osobě, která zbraň vydala nebo již byla zbraň odebrána, vystaví policista potvrzení o jejím převzetí.

(3) Zbraní podle odstavců 1 a 2 se rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznější.⁷⁾

(4) Odebranou zbraň podle odstavce 1 je policista povinen vrátit proti podpisu při propuštění předvedené nebo zajištěné osoby. To neplatí, brání-li vrácení zbraně zákonné důvody. O odebrání zbraně vystaví policista osobě, které byla odebrána, potvrzení.

(5) Jestliže pominuly důvody pro odebrání zbraně podle odstavce 2 a nebrání-li tomu jiné zákonné důvody, vrátí se zbraň tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odebrána, pokud se tato osoba o vrácení zbraně přihlásí u útvaru policie uvedeného v potvrzení o převzetí zbraně.

§ 18

Oprávnění k prohlídce dopravních prostředků

(1) Při pronásledování pachatelů některého ze zvlášť závažných úmyslných trestných činů⁸⁾ anebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání za-

⁶⁾ Zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky.

⁷⁾ § 89 trestního zákona.

⁸⁾ § 41 odst. 2 trestního zákona.

vazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, a při pátrání po těchto pachatelích a věcech pocházejících anebo souvisejících s uvedenými trestnými činy, je policista oprávněn prohlížet dopravní prostředky, zda se v nich tito pachatelé anebo věci nenacházejí.

(2) Při pátrání po hledaných osobách, zbraních, střelivu, výbušninách, omamných prostředcích nebo odcizených věcech, jsou policisté oprávněni přesvědčit se, zda se hledaná osoba nebo věc nenachází v dopravních prostředcích, je-li důvodné podezření, že tomu tak je.

§ 19

Oprávnění při zajišťování bezpečnosti chráněných osob

(1) Při zajišťování bezpečnosti chráněných osob, kterým je podle zvláštních předpisů a mezinárodních dohod poskytována osobní ochrana, je policista zařazený ve službě ochrany ústavních činitelů oprávněn provést prohlídku osob, zavazadel, věcí, dopravních prostředků nacházejících se v prostoru, ze kterého by bylo možno ohrozit bezpečnost chráněné osoby.

(2) Prohlídku osob je policista oprávněn provést pouze tehdy, jestliže tyto osoby na jeho výzvu uvedený prostor ihned neopustí nebo hrozí-li nebezpečí z prodlení.

(3) K prohlídce objektů musí mít policista svolení vlastníka nebo uživatele. Bez uvedeného svolení je policista oprávněn vykonat prohlídku jen tehdy, je-li důvodné podezření, že z objektu by měl být proveden útok na bezpečnost chráněné osoby.

(4) Prohlídka objektu, zavazadel, věcí a dopravních prostředků nesmí sledovat jiný zájem než zajištění bezpečnosti chráněné osoby.

§ 20

Oprávnění zakázat vstup na určená místa

Jestliže to vyžaduje účinné zabezpečení plnění úkolů uvedených v tomto zákoně, je policista oprávněn přikázat každému, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na určená místa nebo se na nich nezdržoval. Každý je povinen příkazu policisty uposlechnout. K vyznačení nebo ohraničení určeného místa může být použito technických prostředků.

§ 20a

Oprávnění k držení nebezpečných látek

Policista k tomu určený je oprávněn pro účely

výuky, výcviku, zkoušek, expertizní činnosti apod. držet, skladovat a používat některé nebezpečné látky a věci. Takovými látkami se rozumějí zejména výbušniny, výbušné předměty, omamné látky, psychotropní látky, jedy, zacházení s nimiž upravují zvláštní předpisy,^{8a)} padělky peněz, známek a cenných papírů.

§ 20b

Oprávnění při zajišťování bezpečnosti civilní letecké dopravy

(1) Při zajišťování bezpečnosti civilní letecké dopravy před teroristickými útoky je policista oprávněn provádět prohlídku osob a zavazadel, jakož i prohlídku letadla za účelem zjištění, zda cestující nepřeváží věc, která by mohla být použita k teroristickému útoku.

(2) Věcí podle odstavce 1 se rozumí zejména zbraň střelná, bodná, sečná, výbušniny, výbušné předměty, žiraviny.

§ 20c

Oprávnění při zajišťování ochrany státních hranic

Při zajišťování ochrany státních hranic je policista oprávněn provádět kontrolu cestovních dokladů osob překračujících státní hranice a v případě důvodného podezření z páchaní trestného činu nebo přestupku souvisejícího s překračováním státních hranic provést i prohlídku osoby, zavazadel a dopravních prostředků.

§ 20d

Oprávnění ke vstupu do živnostenských provozoven

Policista je při plnění úkolů policie oprávněn vstupovat v živnostenských provozovnách^{8b)} do všech prostor určených pro zákazníky. Po skončení jejich prodejní nebo provozní doby je oprávněn tak činit, lze-li mít důvodně za to, že se v těchto prostorách zdržují osoby. Tím není dotčeno ustanovení § 21, pokud jde o vstup do bytu nebo jiného uzavřeného prostoru.

§ 20e

Oprávnění při zajišťování bezpečnosti železniční dopravy

Policista služby železniční policie je při plnění úkolů podle tohoto zákona oprávněn

- a) v souvislosti s pátráním po hledaných zásilkách se přesvědčit, zda hledaná věc není v dopravních prostředcích nebo ve skladištích, popřípadě jiných

^{8a)} Zákon ČNR č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení vlády ČSR č. 192/1988 Sb., o jechech a některých jiných látkách škodlivých zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

^{8b)} § 17 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

prostorech provozovatele celostátních drah a vlečků, které jsou umístěny v obvodu dráhy,

- b) k bezplatné přepravě po celostátních dráhách, a to i vlaky určenými výlučně pro mezinárodní přepravu, vlaky místenkovými, a to včetně přepravy služebního psa, k jízdě na stanovišti strojvedoucího, ve služebním voze a v nákladním vlaku, jakož i k bezplatnému používání sdělovacích zařízení Českých drah a ke vstupu do vyhrazených prostor objektů a zařízení, dopravních prostředků a ostatních prostor provozovatele celostátních drah a vlečků, které jsou umístěny v obvodu dráhy.

§ 21

Oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor

(1) Je-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby anebo hrozí-li větší škoda na majetku, je policista oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor (dále jen „byt“), vstoupit do něho a provést v souladu s tímto zákonem potřebné služební zákroky, služební úkony nebo jiná opatření k odvrácení bezprostředního nebezpečí.

(2) Oprávnění uvedená v odstavci 1 má policista též v případě, vznikne-li důvodné podezření, že se v bytě nachází mrtvola.

(3) Při provádění služebních zákroků, služebních úkonů nebo jiných opatření podle odstavců 1 a 2 je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby; nemusí tak učinit, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

(4) Po provedení služebního zákroku, služebního úkonu nebo jiného opatření podle odstavce 1 je policista povinen neprodleně vyrozumět uživatele bytu a zabezpečit zajištění bytu, nemůže-li tak učinit uživatel nebo jiná oprávněná osoba.

(5) O otevření bytu a provedených opatřeních sepíše policista úřední záznam.

§ 22

Oprávnění při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a při jeho řízení

(1) Při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a při jeho řízení stanoví oprávnění policisty zvláštní předpis.⁹⁾

(2) Každý je povinen uposlechnout pokynů policisty vydaných při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a při jeho řízení.

§ 22a

(1) Policista je oprávněn použít technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla v případě, že vozidlo bylo ponecháno na místě, kde je ponechání vozidla zakázáno, a jeho řidiče se na místě nepodařilo zjistit.

(2) Technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla lze podle odstavce 1 použít, jen jsou-li zajištěny nepřetržité podmínky pro jejich bezodkladné odstranění.

(3) Technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla se odstraní bez zbytečných průtahů po projednání přestupku v blokovém řízení nebo po zjištění totožnosti řidiče, který vozidlo na zakázaném místě ponechal, nebo po provedení úkonů nezbytných ke zjištění totožnosti takové osoby.

(4) Technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla z důvodu uvedeného v odstavci 1 nelze použít, jde-li o vozidlo, které

a) tvoří překážku silničního provozu,^{17a)} nebo

b) je viditelně označeno jako vozidlo ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, požární ochrany, vozidlo určené k poskytování zdravotnických služeb, vozidlo invalidy nebo jako vozidlo osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána.

(5) Přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla se provádí na náklady osoby, která vozidlo ponechala na místě, kde je to zakázáno.

(6) Na použití technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla podle odstavců 1 až 5 se nevztahují ustanovení oddílu pátého.

§ 23

Oprávnění k používání výbušnin a výbušných předmětů

Policista je oprávněn v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti osob a ochrany majetku, zejména při likvidaci nástražných výbušných systémů, při likvidaci nálezů munice, jakož i při boji proti terorismu, používat výbušniny a výbušné předměty.

Oprávnění při objasňování přestupků

§ 24

(1) Policista je při objasňování přestupků oprávněn vyžadovat

⁹⁾ Vyhláška Federálního ministerstva vnitra č. 99/1989 Sb., o pravidlech provozu na pozemních komunikacích (pravidla silničního provozu), ve znění vyhlášky č. 24/1990 Sb.

^{17a)} § 37 vyhlášky Federálního ministerstva vnitra č. 99/1989 Sb.

- a) opis rejstříku trestů v případech, ve kterých by předchozí trestní postih mohl vést k posouzení skutku jako trestného činu;
- b) lékařské vyšetření včetně odběru krve a moče ke zjištění alkoholu nebo jiné návykové látky,¹⁰⁾
- c) jiná odborná vyjádření;

dále je policista oprávněn provádět ohledání místa přestupku, ohledání věci mající vztah ke spáchanému přestupku a v souvislosti s tím zjišťovat a zajišťovat stopy.

(2) Úkonům uvedeným v odstavci 1 písm. b) je osoba povinna se podrobit, jen není-li to spojeno s nebezpečím pro její zdraví.

(3) Odběr krve musí být proveden, požádá-li o to osoba podezřelá z přestupku.

§ 25

(1) Policista je oprávněn po předchozí marné výzvě k vydání věci tuto věc odejmout, jestliže lze mít důvodně za to, že v řízení o přestupku může být vysloveno její propadnutí¹¹⁾ nebo může být zabrána.¹²⁾

(2) Nelze odejmout věc, jejíž hodnota je v nápadném nepoměru k povaze přestupku.

(3) O odnětí věci sepíše policista úřední záznam a osobě, již byla věc odňata, vystaví potvrzení o odnětí věci; odňatou věc policista předá orgánu, který o přestupku rozhoduje.

ODDÍL TŘETÍ POLICEJNÍ CELY

§ 26

(1) Policista je oprávněn osobu zajištěnou podle § 14 a 15 umístit do policejní cely (dále jen „cela“) zřízené pro tento účel u policejního útvaru.

(2) Policista je dále oprávněn umístit do cely i osobu, která

- a) byla zadržena;¹³⁾
- b) byla zatčena;¹⁴⁾
- c) má být dodána do výkonu trestu odnětí svobody;¹⁵⁾
- d) byla policistou převzata k provedení procesních

úkonů z vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody;

- e) byla předvedena podle § 13 odst. 5 a nelze-li jinak zajistit provedení úkonů uvedených v § 13 odst. 7.

§ 27

(1) Před umístěním osoby do cely odebere policista této osobě věci, kterými by mohla ohrozit zdraví nebo život vlastní nebo jiné osoby. Pro odebrání zdravotních pomůcek, jejichž odnětí způsobuje psychickou nebo fyzickou újmu, musí být zvláštní důvod.

(2) Policista sepíše seznam odebraných věcí, který podepíše spolu s osobou umísťovanou do cely. Při propuštění osoby z cely jí odebrané věci vrátí proti podpisu.

§ 28

(1) Do cely se vždy umísťují odděleně osoby

- a) různého pohlaví;
- b) mladší 18 let a dospělé;
- c) zadržené¹³⁾ nebo zatčené,¹⁴⁾ u nichž lze předpokládat, že proti nim bude vedeno společné trestní řízení nebo jejich trestní věci spolu souvisejí;
- d) které se chovají agresivně.

(2) Osobu, která je zjevně pod vlivem alkoholických nápojů, léků nebo jiných návykových látek, lze umístit do cely jen tehdy, pokud lékař po provedeném vyšetření neshledá důvody pro její umístění na protialkoholní záchytné stanici nebo ve zdravotnickém zařízení anebo pokud po provedeném ošetření již nebude důvod pro její přijetí do protialkoholní záchytné stanice nebo zdravotnického zařízení.¹⁶⁾

(3) Zjistí-li policista, že osoba, která má být umístěna v cele, je zraněna nebo upozorní-li tato osoba na svou závažnější chorobu anebo je důvodné podezření, že tato osoba takovou chorobou trpí, zajistí její lékařské ošetření a vyžádá vyjádření lékaře, zda osoba může být umístěna v cele.

§ 29

(1) Cela musí být hygienicky nezávadná a musí odpovídat účelu podle § 26.

¹⁰⁾ § 6 zákona ČNR č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

¹¹⁾ § 15 zákona ČNR č. 200/1990 Sb.

¹²⁾ § 18 zákona ČNR č. 200/1990 Sb.

¹³⁾ § 75 a 76 trestního řádu.

¹⁴⁾ § 69 trestního řádu.

¹⁵⁾ § 321 odst. 3 trestního řádu.

¹⁶⁾ § 8 zákona ČNR č. 37/1989 Sb. a § 2 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí ČSR č. 187/1989 Sb., kterou se provádí zákon o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

(2) V cele nesmějí být předměty, které by mohly být zneužity k ohrožení života a zdraví umístěné osoby nebo policisty.

§ 30

Nemá-li osoba dostatečný oděv nebo má-li oděv hygienicky závadný, zapůjčí jí oděv policejní útvar, u kterého je cela zřízena.

§ 31

Strava se osobě poskytuje zpravidla každých 6 hodin od omezení osobní svobody.

§ 32

(1) Jestliže osoba umístěná v cele onemocní, ublíží si na zdraví, či se pokusí o sebevraždu, policista, který vykonává ostrahu cely, učiní potřebná opatření směřující k ochraně jejího života a zdraví, zejména ji poskytne první pomoc a přivolá lékaře, od něhož vyžádá stanovisko k dalšímu setrvání osoby v cele nebo o jejím umístění ve zdravotnickém zařízení.

(2) O případech uvedených v odstavci 1, jakož i v případě úmrtí osoby umístěné v cele, policista bezodkladně vyrozumí svého nadřízeného; ten neprodleně vyrozumí příslušného státního zástupce. V případě úmrtí je policie povinna oznámit tuto skutečnost též osobám blízkým zemřelému uvedeným v § 12 odst. 3, pokud jsou známy.

ODDÍL ČTVRTÝ

OPRÁVNĚNÍ K POUŽÍVÁNÍ

OPERATIVNĚ PÁTRACÍCH PROSTŘEDKŮ

A OPERATIVNÍ TECHNIKY

§ 33

(1) Při odhalování úmyslných trestných činů a při zjišťování jejich pachatelů jsou služba kriminální policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti a útvar inspekce oprávněny používat operativně pátrací prostředky.

(2) Při odhalování zvláště závažných úmyslných trestných činů⁸⁾ anebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, a při zjišťování jejich pachatelů jsou služba kriminální policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti a útvar inspekce oprávněny používat operativní techniku.

§ 34

Operativně pátrací prostředky

(1) Operativně pátracími prostředky se pro účely tohoto zákona rozumí sledování osob a věcí, využívání osob jednajících ve prospěch služby kriminální policie, služby policie pro odhalování korupce a závažné hos-

podářské trestné činnosti a útvaru inspekce, používání krycích dokladů a používání nástrahové a zabezpečovací techniky.

(2) Krycími doklady se pro účely tohoto zákona rozumí listiny a předměty sloužící k utajení skutečné totožnosti osoby. Krycím dokladem nesmí být průkaz prezidenta republiky, poslance nebo senátora Parlamentu, člena vlády, člena Nejvyššího kontrolního úřadu anebo guvernéra České národní banky a služební průkaz státního zástupce nebo soudce anebo diplomatický pas.

(3) Krycí doklad vydává ministerstvo na základě rozhodnutí ministra.

§ 35

Operativní technika

Operativní technikou se pro účely tohoto zákona rozumí zejména elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické a jiné technické prostředky a zařízení anebo jejich soubory používané utajovaným způsobem při

- vyhledávání, otevírání a zkoumání dopravovaných zásilek a provádění jejich vyhodnocení za využití kriminalistických metod,
- odposlouchávání a zaznamenávání telekomunikačního provozu,
- pořizování obrazových, zvukových nebo jiných záznamů

v případech, že jsou užívány způsobem, kterým je zasahováno do ústavních práv občana.

§ 36

Zvláštní podmínky

pro používání operativní techniky

(1) Operativní techniku lze používat jen v případech, kdy odhalování trestných činů uvedených v § 33 je jiným způsobem neúčinné anebo podstatně ztížené, a to pouze na dobu nezbytně nutnou.

(2) Operativní techniku lze používat jen na základě povolení. Žádost o povolení musí obsahovat

- druh operativní techniky, která má být použita, místo jejího použití, navrhovanou dobu trvání jejího použití, údaje o osobě, ke které má být pátrání pomocí této techniky použito; pokud má být použit odposlech či zvukový záznam z telefonní stanice, pak také její číslo,
- informaci o předchozím neúčinném nebo podstatně ztíženém odhalování a dokumentování činnosti, pro niž je použití operativní techniky vyžadováno,
- informaci o jakémkoliv předchozím požadavku na použití operativní techniky ve vztahu k osobě uvedené pod písmenem a), včetně data, kdy bylo a kým o takovém použití rozhodnuto,

d) důvody k použití operativní techniky.

(3) Povolení vydává soudce krajského soudu, v jehož obvodu má žadatel o povolení k použití operativní techniky sídlo.

(4) V povolení musí být výslovně uvedeno odůvodnění, druh operativní techniky, která může být použita, místo použití, doba trvání jejího použití, údaje o osobě, ke které může být operativní techniky použito, pokud je její totožnost známa, a číslo telefonní stanice, pokud z ní může být pořizován zvukový záznam.

(5) Soudce stanoví dobu trvání použití operativní techniky nejdéle na dobu šesti měsíců; tuto dobu může na základě nové žádosti prodloužit, pokaždé však nejvýše o dalších šest měsíců. O žádosti o prodloužení doby trvání použití operativní techniky platí obdobně ustanovení odstavce 2.

(6) Soudce, který vydal povolení, sleduje, zda důvody použití operativní techniky trvají. Zjistí-li, že důvody pro její použití pominuly, povolení odejme.

(7) V průběhu používání operativní techniky jsou služba kriminální policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti a útvar inspekce povinny soustavně zkoumat, zda trvají důvody jejího použití; jestliže tyto důvody pominou, jsou povinny použití operativní techniky bezodkladně ukončit.

(8) O ukončení používání operativní techniky informují služby uvedené v odstavci 7 soudce, který povolení vydal.

(9) Ve zcela výjimečných případech, jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu soudce nelze předem dosáhnout, lze používat operativní techniku i bez tohoto předchozího souhlasu. Služba kriminální policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti a útvar inspekce jsou však povinny neprodleně si jej dodatečně vyžádat; pokud dodatečný souhlas neobdrží do 24 hodin od počátku používání operativní techniky, jsou povinny používání těchto prostředků bezodkladně ukončit a záznam zničit.

(10) Záznamy pořízené použitím operativní techniky je nutno při neprokázání předpokládané činnosti předepsaným způsobem zničit.

§ 36a

(1) Kontrolu použití operativní techniky vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomu účelu zřizuje kontrolní orgán. Kontrolní orgán se skládá

z pěti poslanců příslušného výboru Poslanecké sněmovny.

(2) Ministr předkládá kontrolnímu orgánu nejméně dvakrát ročně a dále na jeho žádost veškeré požadované informace o použití operativní techniky.

(3) Členové kontrolního orgánu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech tvořících předmět státního tajemství, o kterých se dověděli v souvislosti s výkonem této funkce. Tímto ustanovením nejsou dotčeny předpisy o ochraně státního tajemství.¹⁷⁾

§ 37

(1) Používání operativně pátracích prostředků a operativní techniky nesmí sledovat jiný zájem než získání informací důležitých k odhalení a objasnění trestných činů uvedených v § 33; práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné.

(2) Operativní techniku lze použít i v případě dožádání Bezpečnostní informační služby České republiky na základě povolení k použití zpravodajské techniky. Na takovéto použití zpravodajské techniky se vztahuje zvláštní zákon.²⁰⁾

(3) Služba kriminální policie, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti a útvar inspekce jsou povinny zabezpečit ochranu operativně pátracích prostředků a operativní techniky, jakož i výsledků získaných touto činností, před vyzrazením a zneužitím.

ODDÍL PÁTÝ

POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ A ZBRANĚ POLICISTOU

§ 38

Donucovací prostředky

(1) Donucovacími prostředky jsou

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany;
- b) slzotvorné prostředky;
- c) obušek;
- d) pouta;
- e) služební pes;
- f) vytlačování koňmi;
- g) technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla;
- h) zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla;
- i) vodní stříkač;

¹⁷⁾ Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁾ Zákon ČNR č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky, ve znění zákona č. 316/1993 Sb.

- j) zásahová výbuška;
- k) úder střelnou zbraní;
- l) hrozba střelnou zbraní;
- m) varovný výstřel.

(2) Donucovací prostředky je policista oprávněn použít v zájmu ochrany bezpečnosti osob, své vlastní a majetku a ochrany veřejného pořádku, proti osobě, která je ohrožuje.

(3) Před použitím donucovacích prostředků je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě ustanovení odstavce 1 písm. g). Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu.

(4) O tom, který z donucovacích prostředků použije, rozhoduje policista podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného služebním zákrokem; přitom použije takového donucovacího prostředku, který je nezbytně nutný k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání.

(5) Policista je povinen dbát, aby použitím donucovacího prostředku nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

§ 39

Použití zbraně

(1) Policista je oprávněn použít zbraň,

- a) aby v případě nutné obrany nebo při pomoci v nutné obraně odvrátil přímo hrozící nebo trvající útok vedený proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby;
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt;
- c) nelze-li jinak překonat odpor směřující ke zmaření jeho závažného služebního zákroku;
- d) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet;
- e) aby odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku;
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštního předpisu⁹⁾ nezastaví;
- g) aby v bezprostředním prostoru státních hranic přinutil k zastavení dopravní prostředek, jehož řidič na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zvláštních předpisů⁹⁾ nezastaví;
- h) když osoba, proti níž byl použit donucovací pro-

středek hrozby střelnou zbraní nebo donucovací prostředek varovný výstřel, neuposlechne pokynů policisty směřujících k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby;

- i) když je třeba zneškodnit zvíře ohrožující život nebo zdraví osob.

(2) Zbraní se podle odstavce 1 rozumí zbraň střelná, bodná a sečná, nejde-li o speciální zbraň podle tohoto zákona.

(3) Použití zbraně policistou v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až g) je přípustné pouze tehdy, jestliže použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné.

(4) Před použitím zbraně v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až e) je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito zbraně. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu.

(5) Při použití zbraně je policista povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob, a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.

§ 39a

(1) Policisté zařazení v zásahových jednotkách služby pořádkové policie a v zásahové jednotce rychlého nasazení, v ochranné službě, jakož i ve službě cizinecké a pohraniční policie na letištích jsou oprávněni používat speciálních donucovacích prostředků a speciálních zbraní při zákrocích k ochraně životů a zdraví osob a k ochraně majetku, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(2) Speciální donucovací prostředky jsou:

- a) dočasně zneschopňující prostředky;
 - b) speciální vrhací prostředky, pokud nemají povahu zbraně nebo speciální zbraně podle tohoto zákona;
 - c) speciální úderné prostředky.
- (3) Speciální zbraně jsou:
- a) odstřelovací puška;
 - b) broková zbraň;
 - c) zbraň s tlumičem zvuku;
 - d) zbraň se zařízením na osvětlení cíle;
 - e) mechanická střelná zbraň;
 - f) speciálně upravená střelná zbraň;
 - g) výbušnina, speciální výbušný předmět a speciální náloživo.

(4) Speciální donucovací prostředky podle odstavce 2 písm. a) a speciální zbraně podle odstavce 3

písm. a) a b) mohou používat i policisté neuvedení v odstavci 1, pokud byli k jejich používání zvlášť vyčveni.

(5) Použití speciálních donucovacích prostředků a speciálních zbraní se řídí ustanovením § 38 odst. 2 až 5, § 39 a § 40 až 42 tohoto zákona.

§ 40

Povinnosti policisty po použití donucovacích prostředků a zbraně

(1) Jestliže policista zjistí, že při použití donucovacích prostředků došlo ke zranění osoby, je povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření.

(2) Po každém použití zbraně, při kterém došlo ke zranění osoby, musí policista ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit všechny neodkladné úkony, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně.

(3) Každý služební zákrok, při kterém bylo použito donucovacích prostředků a zbraně, je policista povinen bezodkladně hlásit svému nadřízenému.

§ 41

Zvláštní omezení

Při služebním zákroku proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osobě mladší 15 let nesmí policista použít úderů a kopů sebeobrany, slzotvorných prostředků, zásahové výbušky, obušku, pout, služebního psa, úderu zbraní, hrozby zbraní, varovného výstřelu a zbraně, vyjma případů, kdy útok těchto osob bezprostředně ohrožuje životy a zdraví policisty nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak.

§ 42

Služební zákroky pod jednotným velením

(1) Zakročují-li policisté pod jednotným velením, rozhoduje o použití donucovacích prostředků a zbraně za podmínek uvedených v tomto zákoně velitel zakročující jednotky. O použití donucovacích prostředků a zbraně může na místě zákroku rozhodnout též nadřízený tohoto velitele, který tímto rozhodnutím přebírá velení až do ukončení zákroku. Rozhodnutí velitele zakročující jednotky a jeho nadřízeného o použití donucovacích prostředků a zbraně musí být zadokumentováno na zvukovém nebo písemném záznamu.

(2) Na velitele zakročující jednotky, který rozhodl o použití donucovacích prostředků a zbraně podle odstavce 1, přecházejí povinnosti, které mají jinak po použití těchto prostředků nebo zbraně policisté.

HLAVA TŘETÍ A ZÁSAHOVÉ JEDNOTKY SLUŽBY POŘÁDKOVÉ POLICIE A ZÁSAHOVÁ JEDNOTKA RYCHLÉHO NASAZENÍ

§ 42a

(1) Zásahové jednotky služby pořádkové policie (dále jen „zásahové jednotky“) zřizuje ministerstvo jako organizační součásti útvarů s územní působností s výjimkou Policejního prezidia České republiky.

(2) O vyslání zásahové jednotky rozhoduje ředitel útvaru s územní působností, jehož organizační součástí zásahová jednotka je.

(3) O vyslání zásahové jednotky rychlého nasazení rozhoduje policejní prezident se souhlasem ministra.

(4) O nasazení zásahové jednotky a zásahové jednotky rychlého nasazení rozhoduje velitel, oprávněný nařídít provedení zákroku pod jednotným velením.

§ 42b

(1) Zásahové jednotky a zásahová jednotka rychlého nasazení provádějí služební zákroky proti:

- a) teroristům;
- b) únoscům osob a dopravních prostředků;
- c) nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvlášť závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení.

(2) Zásahové jednotky je možno nasadit rovněž k ochraně nebo obnovení veřejného pořádku, jakož i k obnovení pořádku v místech, kde se vykonává vazba nebo trest odnětí svobody.

(3) Zásahové jednotky je možno nasadit dále i k záchranným akcím, zejména v případě vzniku živelních pohrom a katastrof, velkých dopravních nehod a průmyslových havárií.

(4) Ministerstvo může při zřízení zásahové jednotky stanovit menší rozsah úkolů zásahové jednotky, než je uveden v odstavcích 1 až 3.

§ 42c

(1) Zákroky zásahových jednotek a zásahové jednotky rychlého nasazení se provádějí pod jednotným velením za podmínek stanovených v § 42.

(2) Policisté zařazení v zásahových jednotkách a v zásahové jednotce rychlého nasazení jsou oprávněni používat speciální donucovací prostředky a speciální zbraně podle tohoto zákona pouze při zákrocích podle § 42b odst. 1.

HLAVA ČTVRTÁ

VZTAHY POLICIE KE STÁTNÍM ORGÁNŮM, ORGÁNŮM OBCÍ, PRÁVNICKÝM A FYZICKÝM OSOBÁM

§ 43

Každý má právo obrátit se na policistu a policejní útvary se žádostí o pomoc. Policista a policejní útvary jsou povinni v rozsahu své působnosti tuto pomoc poskytnout.

§ 44

Policejní útvary poskytnou ochranu osobám pověřeným výkonem rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu anebo orgánu obce, nemohou-li tyto osoby z důvodu ohrožení života nebo zdraví výkon rozhodnutí provést a požádají-li o poskytnutí této ochrany.

§ 45

(1) Policejní útvary a orgány obce si navzájem poskytují informace nezbytné pro plnění úkolů při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

(2) Vláda České republiky stanoví nařízením podrobnější úpravu vztahů policie k orgánům obcí a obecní policii.

§ 45a

Informace z evidencí, které vede policie podle § 2 odst. 1 písm. l) se poskytují službám, které působí v policii, ministerstvu, Bezpečnostní informační službě České republiky, Vojenskému obrannému zpravodajství a Vojenské policii; dalším státním orgánům a organizacím, jen je-li to nezbytné pro plnění jejich úkolů podle zákona.

§ 46

(1) Služební zákroky směřující k rozpuštění shromáždění provádějí policejní útvary na základě rozhodnutí příslušného orgánu; bez tohoto rozhodnutí mohou provést služební zákrok, pokud tak stanoví zvláštní zákon.¹⁸⁾

(2) Jestliže byl služební zákrok proveden bez rozhodnutí příslušného orgánu, je policejní útvar povinen neprodleně vyrozumět tento orgán o provedeném služebním zákroku.

§ 47

(1) Policejní útvary jsou oprávněny při plnění úkolů požadovat od státních orgánů, orgánů obcí, právnických a fyzických osob pomoc při plnění svých

úkolů, zejména potřebné podklady a informace. Ustanovení § 12 odst. 3 až 5 platí přiměřeně.

(2) Orgány a osoby uvedené v odstavci 1 jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout, pokud jim v tom nebrání plnění nebo dodržování povinností podle jiných obecně závazných právních předpisů.

(3) Policejní útvary upozorňují orgány a osoby uvedené v odstavci 1 na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku anebo ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku.

§ 48

Policista je oprávněn v případě nebezpečí bezprostředního ohrožení života a zdraví nebo majetku požádat každého o pomoc. Kdo byl o tuto pomoc požádán, je povinen ji poskytnout; nemusí tak učinit, jestliže by tím vystavil vážnému ohrožení sebe nebo osoby uvedené v § 12 odst. 3 anebo bránil-li tomu jiné závažné okolnosti.

HLAVA PÁTÁ

NÁHRADA ŠKODY

§ 49

(1) Stát odpovídá za škodu osobě, která poskytla pomoc policii nebo policistovi na jeho žádost nebo s jeho vědomím (dále jen „poškozený“). Stát se této odpovědnosti může zprostit jen tehdy, způsobil-li si tuto škodu poškozený úmyslně.

(2) Došlo-li u poškozeného k újmě na zdraví nebo smrti, určí se rozsah a výše náhrady škody podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů pracovníků. Vláda České republiky stanoví nařízením, ve kterých případech a v jakém rozsahu

- a) náleží poškozenému, vedle nároků podle pracovních předpisů, jednorázové mimořádné odškodnění;
- b) se zvyšuje jednorázové odškodnění náležející podle pracovních předpisů pozůstalým po poškozeném a kdy lze takové odškodnění přiznat osobám, které byly na poškozeného odkázány výživou.

(3) Stát odpovídá i za škodu na věcech, která poškozenému vznikla v souvislosti s poskytnutím této pomoci. Přitom se hradí skutečná škoda, a to uvedením v předešlý stav; není-li to možné nebo účelné, hradí se v penězích. Poškozenému může být přiznána i úhrada nákladů spojených s pořízením nové věci náhradou za věc poškozenou.

¹⁸⁾ Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím.

(4) Stát odpovídá i za škodu, kterou osoba způsobila v souvislosti s pomocí poskytnutou policií nebo policistovi.

(5) Stát odpovídá i za škody způsobené policií nebo policistou v souvislosti s plněním jejich úkolů stanovených tímto zákonem; to neplatí, pokud se jedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený služební zákrok vyvolala.

(6) Náhradu škody poskytuje v zastoupení státu ministerstvo.

HLAVA ŠESTÁ USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Ustanovení společná

§ 50

Početní stavy policie určuje vláda České republiky.

§ 50a

Povolávání vojáků k plnění úkolů policie

(1) Vláda České republiky může při mimořádné situaci při zajišťování ochrany státních hranic nebo k plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby v rozsahu stanoveném zvláštním zákonem¹⁹⁾ povolat vojáky v činné službě k plnění úkolů policie, pokud síly a prostředky policie nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti státu.

(2) Vojáci v činné službě povolání podle odstavce 1 mají při plnění úkolů policie oprávnění a povinnosti policistů, pokud vláda České republiky rozsah těchto oprávnění a povinností neomezí.

(3) Vojáci uvedení v odstavci 2 prokazují svou příslušnost k plnění úkolů policie svým předepsaným stejnokrojem se zevním označením „POLICIE“, popř. i ústním prohlášením nebo průkazem potvrzujícím oprávnění k plnění úkolů policie.

(4) Ministerstvo může stanovit vyhláškou další podrobnosti o prokazování příslušnosti vojáků uvedených v odstavci 2 k plnění úkolů policie.

§ 51

Ministr může povolat policisty k plnění úkolů v ministerstvu.

§ 52

Povinnost mlčenlivosti

(1) Policista je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech se kterými se seznámil při plnění úkolů policie nebo v souvislosti s nimi, a které v zájmu zabezpečení úkolů policie nebo v zájmu jiných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami. Tato povinnost trvá i po skončení služebního poměru policisty.

(2) Každý, koho policejní útvary nebo policisté požádají o poskytnutí pomoci, je povinen, byl-li řádně poučen, zachovávat mlčenlivost o všem, co se v souvislosti s požadovanou nebo poskytnutou pomocí dověděl.

(3) Povinnosti mlčenlivosti je oprávněn zprostit policistu nebo osobu uvedenou v odstavci 2 ministr nebo jím pověřená osoba.

§ 53

zrušen

§ 54

(1) Služební stejnokroj a odznaky policie je oprávněn nosit jen policista.²¹⁾

(2) Policie je oprávněna užívat zvláštní barevné provedení a označení svých služebních vozidel, plavidel a letadel.

(3) Způsob vnějšího označení a odznaky policie, vzory služebních stejnokrojů a zvláštního barevného provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel policie upraví ministerstvo vyhláškou.

§ 54a

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně na místě veřejnosti přístupném neoprávněně užívá na vozidle, plavidle nebo letadle zvláštního barevného provedení a označení používaného na služebních vozidlech, plavidlech a letadlech policie, anebo zvláštního barevného provedení a označení s ním zřejmě zaměnitelného.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5000 Kč.

(3) Na přestupky podle odstavce 1 a jejich projednávání se vztahují obecné předpisy.²²⁾

Ustanovení přechodná

§ 55

Pokud se v obecně závazných právních předpisech

¹⁹⁾ Zákon č. 92/1949 Sb., branný zákon, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 331/1992 Sb.).

²¹⁾ § 21 odst. 1 písm. i) zákona ČNR č. 200/1990 Sb.

²²⁾ Zákon ČNR č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (úplné znění č. 124/1993 Sb.).

hovoří o Sboru národní bezpečnosti, útvech Sboru národní bezpečnosti a příslušnicích Sboru národní bezpečnosti, dále o Veřejné bezpečnosti, útvech Veřejné bezpečnosti a příslušnicích Veřejné bezpečnosti, rozumí se tím, pokud jde o útvary a příslušníky podřízené ministerstvu, policie a policisté.

§ 56

(1) Příslušníci Sboru národní bezpečnosti zařazení v ministerstvu, v útvech Sboru národní bezpečnosti a v útvech Veřejné bezpečnosti podřízených ministerstvu se dnem účinnosti tohoto zákona stávají policisty.

(2) Služební poměr policistů se řídí zvláštním zákonem.⁵⁾

(3) Policisté podléhají pravomoci vojenských soudů a ustanovením o trestných činech vojenských.

§ 57

Práva a povinnosti vyplývající ze služebního poměru a jiných vztahů příslušníků Sboru národní bezpečnosti v České republice, které nezanikly do dne účinnosti tohoto zákona, přecházejí na ministerstvo.

§ 58

Jestliže jsou do služebního poměru k policii přijati

příslušníci ozbrojených bezpečnostních sborů České a Slovenské Federativní Republiky nebo ozbrojeného bezpečnostního sboru Slovenské republiky, započítává se jim délka služby v těchto sborech a nároky s tím související, jako kdyby tuto službu konali v policii.

Ustanovení závěrečná

§ 59

Ustanovení zrušovací

Zrušuje se ustanovení § 12 odst. 4 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů.

§ 60

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

* * *

Zákon ČNR č. 26/1993 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1993, zákon č. 67/1993 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. března 1993, zákon č. 163/1993 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. července 1993 a zákon č. 326/1993 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1994.

Uhde v. r.

18

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

vyhlašuje

úplné znění zákona o výkonu trestu odnětí svobody ze dne 17. června 1965 č. 59 Sb.,
jak vyplývá ze změn, doplnění a úprav provedených zákonem ze dne 20. prosince 1968
č. 173 Sb., zákonem ze dne 17. listopadu 1970 č. 100 Sb., zákonem ze dne 25. dubna 1973
č. 47 Sb., zákonem ze dne 2. května 1990 č. 179 Sb.
a zákonem ze dne 10. listopadu 1993 č. 294 Sb.

ZÁKON

o výkonu trestu odnětí svobody

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Oddíl 1

Základní ustanovení

§ 1

Účel výkonu trestu odnětí svobody

(1) Účelem výkonu trestu odnětí svobody je zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a soustavně ho vychovávat k tomu, aby vedl řádný život občana.

(2) Ve výkonu trestu odnětí svobody se musí respektovat přirozená důstojnost lidské osobnosti, nesmí být použity kruté nebo lidskou důstojnost ponižující způsoby zacházení a trestání.

§ 2

Nápravně výchovná činnost

K dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody se provádí nápravně výchovná činnost, která je souhrnem působení zvláštních výchovných postupů, kulturně výchovné práce, pracovní výchovy a stanoveného pořádku a kázně (režimu) v místech, ve kterých se trest odnětí svobody (dále jen „trest“) vykonává.

§ 3

Věznice

Trest se vykonává ve věznici nebo v samostatném oddělení vazební věznice (dále jen „věznice“).

§ 4

zrušen

Oddíl 2

Diferenciace výkonu trestu

§ 5

Typy věznic

(1) Věznice se člení podle míry vnější ostrahy, zajištění bezpečnosti a způsobu uplatňování resocializačních programů do čtyř základních typů (stupňů):

- a) s dohledem,
- b) s dozorem,
- c) s ostrahou,
- d) se zvýšenou ostrahou.

(2) Zřizuje se zvláštní typ nebo zvláštní oddělení věznice pro mladistvé členěné podle odstavce 1, do kterých se umísťují odsouzení, kteří ve výkonu trestu nedovršili osmnáctý rok svého věku, nebo o nichž tak rozhodl soud (dále jen „mladiství“).

(3) V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých základních typů, pokud tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.

(4) Diferencovaným výkonem trestu v jednotlivých typech věznic se sleduje, aby méně narušení odsouzení vykonávali trest odděleně od více narušených odsouzených a aby v nápravně výchovné činnosti u odsouzených, u nichž to vyžaduje vyšší stupeň nebo povaha jejich narušení, se uplatňovaly účinnější prostředky k jejich nápravě. Obdobně diferencovaně se volí též formy a metody pracovní výchovy a kulturně výchovné práce, rozsah oprávnění samosprávy, stupeň vnější ostrahy a způsob zajištění bezpečnosti.

§ 6

(1) O tom, do jakého typu věznice se odsouzený při nástupu výkonu trestu zařadí (§ 5 odst. 1 a 2), rozhoduje soud.

(2) Umístění odsouzených do jednotlivých věznic

podle rozhodnutí soudu provádí generální ředitelství Vězeňské služby. Odděleně do samostatných věznic nebo samostatných oddělení věznic po nástupu výkonu trestu umístí

- a) odsouzené se změněnou pracovní schopností,
- b) odsouzené muže starší 60 let,
- c) odsouzené ženy.

§ 7

Nástupní oddělení

(1) Pro příjem odsouzených se ve věznicích zřizují nástupní oddělení.

(2) V průběhu výkonu trestu v nástupním oddělení se zpracuje komplexní zpráva o odsouzeném, v níž se na základě chování odsouzeného, výsledků jeho vyšetření a dostupných materiálů k jeho osobě hodnotí jeho sociální úroveň, osobnostní rysy a s přihlédnutím k délce uloženého trestu, předchozímu odsouzení a míře nebezpečnosti odsouzeného se zváží možnosti výchovného působení a předpoklady jeho účinnosti.

(3) Informace o odsouzeném získané v souvislosti se zpracováním komplexní zprávy podle odstavce 2 jsou důvěrné a nesmí být sdělovány nebo zpřístupněny nepovolované osobě.

§ 8

Resocializační programy

(1) Pro odsouzené zpracovává věznice resocializační programy, které představují souhrn pracovních, vzdělávacích, terapeutických a zájmových aktivit s diferencovaným přístupem při jejich realizaci. Skladba resocializačního programu vždy sleduje dosažení účelu výkonu trestu.

(2) Odsouzený má možnost si zvolit resocializační program z těch, které správa věznice vzhledem k hlediskům uvedeným v § 5, § 6 odst. 2 a § 7 odst. 2 považuje za vhodné. Pokud si žádný z těchto programů nezvolí, zúčastní se minimálního programu stanoveného vnitřním řádem věznice. Jeho základ tvoří pracovní činnost odpovídající zdravotnímu stavu odsouzeného.

(3) Resocializační programy musí být v závislosti na vývoji osobnosti odsouzeného, jeho chování a délce trestu aktualizovány.

§ 9

Přerazování odsouzených

(1) Ředitel věznice může rozhodnout o přerazení odsouzeného do věznice jiného typu, který se od věz-

nice, v níž dosud odsouzený trest vykonává, může lišit o jeden stupeň (§ 5 odst. 1).

(2) O přerazení odsouzeného do věznice s mírnějším režimem rozhodne ředitel věznice tehdy, jestliže chování odsouzeného a způsob, jakým plní své povinnosti, odůvodňují závěr, že přerazení přispěje k dosažení účelu výkonu trestu.

(3) O přerazení odsouzeného do věznice s přísnějším režimem může ředitel věznice rozhodnout, jestliže

- a) odsouzený závažným způsobem nebo opakovaně porušil stanovený pořádek nebo kázeň,
- b) odsouzený byl pravomocně uznán vinným trestným činem, který spáchal během výkonu trestu.

(4) Z věznice se zvýšenou ostrahou nelze přeradit

- a) odsouzeného, kterému byl uložen výjimečný trest a který dosud nevykonal alespoň 10 let tohoto trestu,
- b) jiného odsouzeného, který trest vykonává ve věznici se zvýšenou ostrahou, před výkonem alespoň jedné třetiny uloženého trestu.

(5) Do věznice s dozorem a věznice s dohledem nelze přeradit odsouzeného, který se má na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě.

(6) Na návrh odsouzeného, který ve věznici určitého typu vykonal nepřetržitě alespoň jednu třetinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může ředitel věznice rozhodnout o jeho přerazení do věznice s mírnějším režimem; to neplatí pro odsouzeného, kterému byl uložen trest na doživotí a vykonává jej ve věznici se zvýšenou ostrahou. Ředitel věznice je povinen o takovém návrhu rozhodnout do 30 dnů.

(7) Není-li návrhu podle odstavce 6 vyhověno, může jej odsouzený opakovat až po uplynutí šesti měsíců od skončení řízení o jeho předchozím návrhu.

(8) Jestliže bylo rozhodnuto o přerazení odsouzeného do jiného typu věznice, stanoví generální ředitelství Vězeňské služby věznici, v níž bude odsouzený nadále trest vykonávat.

§ 9a

Řízení o přerazování odsouzených

(1) Rozhodnutí podle § 9 ředitel věznice vyhotoví vždy písemně a doručí odsouzenému. Na řízení o přerazování odsouzených se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

(2) Proti rozhodnutí o přerazení do věznice s přísnějším režimem může odsouzený do osmi dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení podat odvolání k okresnímu soudu, v jehož obvodu je věznice, jejíž ředitel o přerazení rozhodl. Odvolání nemá odkladný

účinek. Na řízení před soudem se vztahuje zvláštní předpis.¹⁾

Oddíl 3

Práva a povinnosti odsouzených ve výkonu trestu

§ 10

Obecné ustanovení

(1) Odsouzení mají vedle povinností vyplývajících ze zákonů a jiných předpisů též povinnosti uložené podle tohoto zákona. Po dobu výkonu trestu mohou být odsouzeným omezena pouze ta občanská práva, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu (§ 1) nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna.

(2) Jestliže se proti odsouzenému ve výkonu trestu vede trestní řízení a je splněn důvod vazby podle § 67 trestního řádu, uplatní se proti němu přiměřeně omezení, která by si podle zákona vyžadoval důvod vazby, zejména odloučení spolupachatelů trestného činu, cenzura korespondence, povolování návštěv a případné nezařazování odsouzeného do práce.

§ 11

Základní sociální práva odsouzených

(1) Ve výkonu trestu se pro odsouzené vytvářejí takové materiální a kulturní podmínky života, aby byl zabezpečen jejich náležitý tělesný a duševní rozvoj. V souladu s tím se stanoví náležitosti a podmínky stravování tak, aby odpovídaly obvyklým hodnotám výživy potřebným k udržení zdraví a síly, s přihlédnutím k obtížnosti vykonávané práce. Náležitosti a podmínky ubytování a vystrojování se stanoví v souladu s obecnými hygienickými požadavky a požadavky hygienických norem na hygienická zařízení, přičemž ubytovací plocha připadající na odsouzeného musí být nejméně 3,5 m², každý odsouzený musí mít zabezpečeno lůžko a prostor pro uložení osobních věcí. Odívání odsouzených musí odpovídat klimatickým podmínkám a musí dostatečně chránit jejich zdraví.

(2) Umístit odsouzeného tak, že na něj případně menší ubytovací plocha, než je uvedena v odstavci 1, lze pouze za mimořádných okolností na nezbytně nutnou dobu.

(3) Odsouzeným se zabezpečuje nepřetržitá osmi-hodinová doba ke spánku, doba potřebná k osobní hygieně a úklidu, nejméně jednohodinová vycházka a přiměřené osobní volno.

(4) Odsouzeným se poskytují zdravotnické služby v rozsahu a za podmínek stanovených obecnými před-

pisů o péči o zdraví lidu; organizaci a výkon zdravotnických služeb poskytovaných odsouzeným upraví ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem zdravotnictví.

(5) Nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení odsouzených upravují obecné předpisy.

§ 12

Korespondence a návštěvy

(1) Odsouzený smí přijímat a na svůj náklad odesílat písemná sdělení (dále jen „korespondence“) bez omezení. Vězeňská služba je oprávněna obsah korespondence zkontrolovat, s výjimkou korespondence mezi odsouzeným a advokátem, státním orgánem České republiky nebo mezinárodní organizací, která je podle mezinárodní úmluvy, jíž je Česká republika vázána, příslušná k projednávání podnětů týkajících se ochrany lidských práv. Právo kontroly zahrnuje i oprávnění seznámit se s obsahem sdělovaných informací. Pokud obsah korespondence zakládá podezření, že je připravován nebo páchán trestný čin, Vězeňská služba korespondenci zadrží a předá ji orgánu činnému v trestním řízení.

(2) Odsouzený smí přijímat návštěvy blízkých osob²⁾ v závislosti na typu věznice, ve kterém je zařazen. Období mezi termíny návštěv však nesmí být delší jak tři týdny ve věznici s dohledem nebo s dozorem a šest týdnů ve věznici s ostrahou nebo se zvýšenou ostrahou. Nestanoví-li vnitřní řád věznice počet vyšší, mohou odsouzeného současně navštívit nejvýše čtyři osoby. V zájmu nápravy odsouzeného nebo z jiného závažného důvodu lze odsouzenému povolit návštěvu jiné osoby.

§ 13

Knihy a jiné publikace

(1) Odsouzený může odebírat a číst denní tisk, knihy a jiné publikace podle svého zájmu, duševních potřeb a vyznání víry v rozsahu, jako je to umožněno ostatním členům společnosti.

(2) Ve věznicích jsou zřízeny knihovny vybavené literaturou podobně jako veřejné knihovny, v nichž si odsouzení mohou půjčovat knihy podle vlastního výběru; ministr spravedlnosti stanoví povinné vybavení knihoven právními předpisy, právníčkou, jinou odbornou a náboženskou literaturou.

§ 14

Nákup potravin a věcí osobní potřeby a příjem balíčků

(1) Odsouzený si smí za kapesné nakupovat potraviny a věci osobní potřeby.

¹⁾ § 250l až 250s občanského soudního řádu.

²⁾ § 116 občanského zákoníku.

(2) Odsouzený smí čtyřikrát ročně přijmout balíček s potravinami a věcmi osobní potřeby. V řádu výkonu trestu lze stanovit právo odsouzeného na častější příjem balíčků, zejména s přihlédnutím k jednotlivým typům věznic. Tím není dotčeno ustanovení § 19 odst. 2 písm. c).

§ 15

Ochrana práv odsouzených

(1) Odsouzený smí k uplatnění svých práv a oprávněných zájmů podávat stížnosti a žádosti příslušným orgánům; stížnost, popřípadě žádost musí být orgánu, jemuž je adresována, neprodleně odeslána. Ve věznicích se vytvářejí takové podmínky pro podávání stížností a žádostí odsouzených, aby byla vyloučena možnost zacházení s nimi jinými než oprávněnými osobami. Ředitel věznice určí okruh osob pověřených přebíráním a odesíláním stížností a žádostí a jejich evidencí.

(2) Orgány Vězeňské služby bez odkladu vyrozumí ředitele věznice, státního zástupce, soudce nebo orgán, který provádí kontrolu věznice, o žádosti odsouzeného o rozmluvu a na jejich pokyn takovou rozmluvu ve věznici umožní.

(3) Odsouzený má právo na poskytování právní pomoci advokátem, jenž má oprávnění v mezích svého zmocnění vést s odsouzeným korespondenci a hovořit s ním bez omezení. Ředitel věznice je povinen vytvořit podmínky umožňující pověřené osobě Vězeňské služby rozhovor mezi odsouzeným a advokátem vidět, ne však slyšet.

(4) Příslušníci Vězeňské služby jsou povinni dbát o zachovávání práv, která odsouzení mají ve výkonu trestu.

§ 16

Samospráva odsouzených

(1) Samosprávy odsouzených se volí na 1 rok ve všech věznicích příslušnými kolektivy odsouzených v tajných volbách.

(2) Odsouzení si volí ze svého středu oddílové samosprávy a z odsouzených, zvolených do oddílových samospráv, si volí celoustavní samosprávu.

(3) Posláním samosprávy odsouzených je vést odsouzené k samostatnému řešení otázek, které souvisejí se způsobem života a s prací ve výkonu trestu, napomáhat dodržování stanoveného pořádku a kázně, zvyšovat pracovní aktivitu, všeobecné i odborné vzdělání odsouzených, a tím je připravovat na aktivní zapojení do života společnosti po propuštění z výkonu trestu.

Samospráva se též zabývá otázkami, které se týkají bezpečnosti a ochrany zdraví při práci; za tím účelem samosprávy odsouzených mají právo navrhnout řediteli věznice udělení kázeňské odměny (§ 19) a uložení kázeňských trestů (§ 20), projednávat s ředitelem věznice nebo jím pověřenou osobou zaměření a obsah nápravně výchovné činnosti, zejména zaměření pracovní výchovy odsouzených a obsah kulturně výchovné práce, mohou zprostředkovat podání a projednání společných stížností, žádostí a návrhů více odsouzených, pokud se týkají stejné věci, zastupují odsouzené při řešení otázek týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (§ 28) a dalších otázek vyplývajících ze zařazení odsouzených do práce (§ 26 a 27).

§ 17

Základní povinnosti odsouzených

(1) Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy příslušníků Vězeňské služby, řádně plnit pracovní úkoly, šetrně zacházet se svěřenými věcmi, dodržovat zásady slušného jednání s osobami, s nimiž přichází do styku, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice (§ 18).

(2) Odsouzený nesmí vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky,^{2a)} vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek nebo škodit zdraví.

(3) Mezi základní povinnosti odsouzeného patří i povinnost dodržovat opatření a pokyny k zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci podle zvláštních předpisů.³⁾

(4) Odsouzený je povinen podrobit se osobní prohlídce, jsou-li splněny podmínky uvedené v § 82 odst. 2 a 3 trestního řádu, nebo je potřebné ji vykonat za účelem bezpečnosti odsouzeného, jiných osob, splnění služebního zákroku anebo výkonu trestu odnětí svobody.

(5) Odsouzeného, který neoprávněně odmítá plnit své povinnosti, je potřebné, pokud nestačila předcházející výzva nebo napomenutí, donutit k jejich plnění prostředky podle zákona povolenými.

§ 18

Vnitřní řád věznice

(1) Pro každou věznici stanoví její ředitel se souhlasem generálního ředitele Vězeňské služby vnitřní řád věznice, kterým se řídí chod života a činnost od-

^{2a)} § 89 odst. 13 trestního zákona.

³⁾ § 135 odst. 2 písm. a), b), c), f) zákoníku práce.

souzených. Vnitřním řádem věznice se zejména vymezuje doba pro pracovní činnost, odpočinek, jídlo a kulturně výchovnou práci.

(2) Vnitřním řádem věznice se též vymezí rozsah oprávnění samosprávy odsouzených při organizování zájmové činnosti a řešení otázek jejich společného života.

Oddíl 4

Kázeňské odměny a tresty a zabavení věci

§ 19

Kázeňské odměny

(1) Za vzorné chování, poctivý poměr k práci nebo příkladný čin může být odsouzenému udělena kázeňská odměna.

(2) Kázeňskými odměnami jsou:

- a) pochvala,
- b) mimořádné povolení návštěvy,
- c) mimořádné povolení balíčku,
- d) zvýšení kapesného,
- e) peněžitá nebo věcná odměna,
- f) přerušení výkonu trestu podle § 35.

§ 20

Kázeňské tresty

(1) Zavinené porušení stanoveného pořádku a kázně (režimu) při výkonu trestu je kázeňským přestupkem, za nějž se může odsouzenému uložit kázeňský trest.

(2) Kázeňskými tresty jsou:

- a) důtka,
- b) snížení kapesného nejvíce o jednu třetinu až na dobu tří měsíců,
- c) zákaz přijetí balíčků až na dobu tří měsíců,
- d) propadnutí věci,
- e) umístění do uzavřeného oddělení v mimopracovní době až do 20 dnů,
- f) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až do 20 dnů,
- g) umístění do samovazby až do 20 dnů.

(3) Propadnutí věci je možno uložit, jde-li o věc,

- a) již bylo použito ke spáchání kázeňského přestupku,
- b) která byla určena k spáchání kázeňského přestupku,
- c) kterou odsouzený získal kázeňským přestupkem nebo jako odměnu za něj,
- d) kterou odsouzený nabyl za věc uvedenou pod písmenem c).

Propadnutí věci je možno uložit samostatně nebo s jiným kázeňským trestem, patří-li věc pachateli ká-

zeňského přestupku. Vlastníkem propadlé věci se stává stát.

(4) Trest propadnutí věci nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze kázeňského přestupku.

(5) Pro umístění odsouzeného do celodenního umístění do uzavřeného oddělení a samovazby je potřebné předcházející vyjádření ústavního lékaře o tom, že ze zdravotního hlediska je odsouzený schopen podrobit se tomuto kázeňskému trestu. Při umístění do samovazby odsouzený nepracuje, je omezen v účasti na zájmové činnosti a není mu dovoleno číst denní tisk, knihy nebo jiné publikace a nakupovat věci osobní potřeby (§ 14) kromě základních hygienických potřeb. Stejně se postupuje i při celodenním umístění do uzavřeného oddělení s tím rozdílem, že odsouzený je povinen vykonávat práce uvedené v § 27 odst. 2. S výkonem znovu uloženého kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení nebo umístění do samovazby nelze začít dříve, než po uplynutí alespoň 10 dnů od výkonu některého z těchto kázeňských trestů; jestliže však kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení nebo umístění do samovazby byl znovu uložen ještě v průběhu výkonu některého z těchto kázeňských trestů, lze vykonat dva takové kázeňské tresty bezprostředně za sebou. Celodenní umístění do uzavřeného oddělení a umístění do samovazby nelze uložit odsouzené ženě. Umístění do uzavřeného oddělení v mimopracovní době lze uložit odsouzené ženě jen do 10 dnů.

(6) Osoby umístěné do samovazby a do celodenního umístění do uzavřeného oddělení musí být nejméně jedenkrát za týden navštíveny lékařem, který posoudí, zda jsou zdravotně schopné podrobit se trestu.

§ 21

Ukládání kázeňských trestů

(1) Kázeňský trest lze uložit, jen jsou-li náležitě objasněny okolnosti kázeňského přestupku a prokázána vina odsouzeného. Před uložením kázeňského trestu musí být odsouzenému umožněno, aby se k věci vyjádřil.

(2) Uložený kázeňský trest musí být úměrný závažnosti spáchaného kázeňského přestupku a musí být v souladu se zájmem na nápravě odsouzených. Za kázeňský přestupek lze uložit jen jeden kázeňský trest s výjimkou propadnutí věci.

(3) Kázeňský trest nelze uložit, jestliže od spáchání kázeňského přestupku uplynula doba 1 roku.

§ 21a

Prominutí kázeňského trestu a upuštění od výkonu zbytku kázeňského trestu

(1) Jestliže výkon kázeňského trestu, proti jehož

uložení již nelze podat stížnost, není vzhledem na další chování odsouzeného potřebný, lze tento trest odpustit.

(2) Jestliže další výkon kázeňského trestu není potřebný, protože odsouzený projevuje účinnou snahu po nápravě, lze od výkonu jeho zbytku upustit.

(3) Prominutím kázeňského trestu a upuštěním od výkonu jeho zbytku se kázeňský trest považuje za vykonaný.

§ 21b

Zahlázení kázeňského trestu

(1) Jestliže po výkonu kázeňského trestu odsouzený splní podmínky pro udělení kázeňské odměny, lze mu místo jejího udělení zahálat kázeňské potrestání, kterým byl uložen zpravidla poslední vykonaný kázeňský trest.

(2) Zahlázením kázeňského potrestání se na odsouzeného hledí, jako by mu nebyl kázeňský trest uložen.

§ 21c

Zabavení věci

(1) Jestliže nebylo rozhodnuto o propadnutí věci, lze rozhodnout o tom, že se taková věc zabavuje,

- a) jestliže pachatele nelze za kázeňský přestupek stíhat nebo kázeňsky potrestat,
- b) jestliže mu věc nepatří nebo
- c) jestliže to vyžaduje bezpečnost osob, majetku, případně jiný obdobný obecný zájem.

(2) Rozhodnutí o zabavení věci je třeba písemně oznámit pachateli kázeňského přestupku a osobě, které se přímo týká, pokud je známa; vlastníkem zabavené věci se stává stát. Zabavení věci nelze uložit, jestliže od spáchání kázeňského přestupku uplynula doba 1 roku.

§ 22

Stížnost

(1) Odsouzený má právo do 3 dnů od oznámení rozhodnutí o uložení kázeňského trestu podat proti němu stížnost. Odkladný účinek má jen stížnost proti uložení propadnutí věci.

(2) Proti rozhodnutí o zabavení věci má pachatel kázeňského přestupku a osoba, které se rozhodnutí o zabavení věci přímo týká, právo do 3 dnů od oznámení tohoto rozhodnutí podat stížnost, která má odkladný účinek.

(3) O stížnosti rozhodne do 3 dnů ředitel věznice nebo k tomu zmocněný jiný pracovník. K rozhodnutí o stížnosti nelze zmocnit pracovníka, který kázeňský trest uložil nebo který rozhodl o zabavení věci.

§ 23

Kázeňská pravomoc

Kázeňskou pravomoc nad odsouzenými vykonávají funkcionáři Vězeňské služby, pokud k tomu byli zmocněni.

§ 24

Kázeňské vyřizování jiných protispolečenských činů

(1) Uložením kázeňských trestů se vyřizují též přestupky.

(2) Kázeňským potrestáním odsouzeného se nevylučuje jeho trestní stíhání, je-li jeho skutek trestným činem.

Oddíl 5

Zaměstnávání odsouzených

§ 25

Obsah zaměstnávání odsouzených

Zaměstnávání odsouzených zahrnuje:

- a) zařazování odsouzených do společensky prospěšné práce a jejich odměňování za práci,
- b) vytváření podmínek pro to, aby odsouzení mohli získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci.

§ 26

Zařazování odsouzených do práce

(1) Věznice vytvářejí podmínky pro zaměstnávání odsouzených buď v rámci vlastní podnikatelské činnosti, nebo na smluvním základě s jiným podnikatelským subjektem nebo organizací. Odsouzení jsou v souladu s účelem výkonu trestu zařazováni do práce podle jejich zdravotního stavu a pracovních schopností.

(2) Smlouva mezi věznicí a podnikatelským subjektem nebo organizací, na jejímž základě se uskutečňuje zařazení odsouzených do práce, stanoví podrobnější podmínky, za nichž budou odsouzení vykonávat práce, případně i postup při zaškolení odsouzených k výkonu určených prací a způsob zvyšování jejich pracovní kvalifikace. Při vytváření podmínek k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci mají podnikatelský subjekt nebo organizace stejné povinnosti, jaké by měly vůči pracovníkům v pracovním poměru.

(3) Odsouzený, který byl zařazen do práce, je povinen pracovat, pokud mu to dovoluje jeho zdravotní stav.

§ 27

Pracovní postavení a podmínky odsouzených

(1) Podnikatelské subjekty a organizace uvedené v § 26 odst. 1 poskytují věznicím za práci odsouzených dohodnuté plnění (§ 26 odst. 2).

(2) Pracovní čas, pracovní podmínky a podmínky pro uložení přesčasové práce jsou u odsouzených stejné jako u ostatních pracovníků. Ředitel věznice může nařídít odsouzeným práci přes čas v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštními předpisy;⁴⁾ nad tuto hranici může práci přesčas povolit na návrh ministra spravedlnosti vláda.

(3) Do pracovní doby se nepočítá práce při úklidu a jiná obdobná práce odsouzených potřebná k zajištění běžného provozu věznice. Tyto práce nesmějí však být nařízeny na úkor doby nutné k odpočinku odsouzených.

§ 28

Účast odsouzených na zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Odsouzeným se zajišťuje účast na řešení otázek týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při jejich práci.

§ 29

Pracovní odměna odsouzených

(1) Odsouzeným přísluší odměna podle vykonané práce. Výši odměny a podmínky pro její poskytování stanoví vláda nařízením.

(2) Z pracovní odměny odsouzeného se provedou srážky jednak k úhradě výživného pro jeho děti, jednak k úhradě nákladů výkonu trestu. Kromě těchto srážek lze z pracovní odměny odsouzeného provádět další srážky, které připouští pracovníprávní předpisy jako srážky ze mzdy, a to obdobně podle pracovníprávních předpisů. Rozsah, popřípadě též pořadí srážek z pracovní odměny odsouzených stanoví ministr spravedlnosti; přitom přihledne zejména k tomu, aby byl podporován zájem odsouzeného na výsledcích jeho práce, jakož i zájem na zabezpečení výživy jeho dětí.

(3) Je-li však soudem nařízen výkon rozhodnutí srážkami z pracovní odměny odsouzeného, postupuje se podle občanského soudního řádu a předpisů vydaných na jeho základě.

(4) Část pracovní odměny odsouzeného, která zbývá po provedení srážek podle odstavce 2, popřípadě podle odstavce 3, se rozdělí na kapesné a úložné způsobem, který stanoví ministr spravedlnosti.

(5) Z úložného může odsouzený poskytovat příspěvky své rodině a plnit své závazky; rozsah a podmínky stanoví ministr spravedlnosti. Zbytek úložného se odsouzenému vyplácí neprodleně po propuštění z výkonu trestu.

⁴⁾ § 97 odst. 1 až 3 zákoníku práce.

Oddíl 6

Kulturně výchovná práce

§ 30

Posláním kulturně výchovné práce je vytvářet u odsouzených uvědomělý vztah ke společnosti, založený na zásadách občanské morálky a kultury. Je zaměřena především na výchovu odsouzených k zachování zákonů a pravidel občanského soužití, k poctivému poměru k práci, k ochraně všech forem vlastnictví, jakož i na celkové zvyšování všeobecného vzdělání odsouzených a jejich kulturní úrovně.

§ 31

Odsouzeným, u nichž jsou pro to předpoklady vzhledem k jejich schopnostem, věku a délce trestu, se obvykle umožní, aby získali základní nebo i vyšší vzdělání, anebo se zúčastnili dalších forem vzdělávání.

Oddíl 7

Odpovědnost za škodu

§ 32

Způsobí-li odsouzený svým zaviněním škodu na majetku věznice, která nepřevyšuje částku 5000 Kč, může mu být rozhodnutím ředitele věznice uložena povinnost k její náhradě.

§ 33

(1) Odsouzený odpovídá za škodu, kterou způsobil věznici, podnikatelskému subjektu nebo organizaci, u nichž byl zařazen k výkonu práce, zaviněným porušením povinnosti při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, a to obdobně jako ostatní pracovníci.

(2) Podnikatelský subjekt nebo organizace, jimž byla způsobena škoda, projednají výši požadované náhrady též s věznicí.

§ 34

Odpovědnost za škodu způsobenou odsouzenými se jinak řídí obecnými předpisy.

§ 34a

Za škodu způsobenou odsouzenému při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s plněním těchto úkolů odpovídá věznice nebo podnikatelský subjekt nebo organizace, k nimž byl odsouzený k vý-

konu práce zařazen, podle zvláštních předpisů.⁵⁾ Obdobně odpovídá věznice, podnikatelský subjekt nebo organizace odsouzenému za škodu vzniklou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání⁶⁾ a za škodu způsobenou na odložených věcech a při odvracení škody.⁷⁾

Oddíl 8

Prerušení výkonu trestu a upuštění od výkonu zbytku trestu

Prerušení výkonu trestu

§ 35

Za vzorné chování, poctivý poměr k práci nebo příkladný čin (§ 19 odst. 1) může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu až do 15 dnů, a to i opětovně. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

§ 36

(1) Pro naléhavé rodinné důvody může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu až do 15 dnů, a to i opětovně. Doba přerušení se počítá do výkonu trestu.

(2) Je-li třeba odsouzenému neodkladně poskytnout léčebnou péči, kterou nelze zajistit ve věznici nebo ve specializovaném zdravotnickém zařízení Vězeňské služby, může ředitel věznice odsouzenému přerušit na nezbytně nutnou dobu výkon trestu. Pokud si odsouzený újmu na zdraví nezpůsobil úmyslně, doba přerušení nepřesahující 30 dnů se započítává do doby výkonu trestu.

§ 37

(1) Je-li odsouzený, na němž se vykonává trest, stížen těžkou chorobou, může soud výkon trestu na potřebnou dobu přerušit; soud přeruší výkon trestu vždy, jde-li o těhotnou ženu nebo o ženu krátce po porodu, jestliže by výkonem trestu bylo ohroženo její zdraví nebo zdraví jejího očekávaného nebo novorozeného dítěte.

(2) Je-li obava, že odsouzený uprchne, nebo zneužívá-li povoleného přerušení, soud přerušení výkonu trestu odvolá.

§ 38

Je-li odsouzený povolán k výkonu základní vojenské služby, přeruší soud výkon trestu, který byl uložen na dobu nepřevyšující 6 měsíců.

Upuštění od výkonu zbytku trestu

§ 39

Ministr spravedlnosti může upustit od výkonu zbytku trestu, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo vyhoštěn. Nedojde-li k vydání do ciziny nebo k vyhoštění, anebo vrátí-li se vydaný nebo vyhoštěný, soud rozhodne, že zbytek trestu se vykoná.

§ 40

Jestliže odsouzený onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou chorobou nebo nevléčitelnou chorobou duševní, může soud upustit od výkonu zbytku jeho trestu.

§ 41

(1) Jestliže odsouzený, jemuž byl výkon trestu přerušen podle § 38, ve výkonu základní vojenské služby nespáchal žádný trestný čin a tuto službu konal, upustí soud od výkonu zbytku trestu; jinak rozhodne, že se zbytek trestu vykoná.

(2) Bylo-li od výkonu zbytku trestu upuštěno, pokládá se trest za vykonaný dnem, kdy byl jeho výkon přerušen (§ 38).

Oddíl 9

Podmíněné propuštění

§ 42

Před uplynutím stanovené doby trestu může být odsouzený z výkonu trestu podmíněně propuštěn na svobodu za podmínek stanovených v § 61 až 64 trestního zákona. K tomu si odsouzený vytvoří předpoklady, jestliže ve výkonu trestu vzorným chováním a poctivým poměrem k práci prokáže polepšení, takže lze od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život občana.

§ 43

(1) O podmíněném propuštění rozhoduje soud podle ustanovení § 331 až 333 trestního řádu.

(2) Oprávnění ředitele věznice navrhnout podmíněné propuštění odsouzeného je nutno co nejúčinněji využívat k výchovnému působení na odsouzené.

⁵⁾ § 187, 205a a 205b zákoníku práce.

⁶⁾ § 190 až 203 zákoníku práce.

⁷⁾ § 204 a 205 zákoníku práce.

Oddíl 10

**Spolupůsobení při výkonu trestu
a jeho kontrola**

§ 44

Dozor nad výkonem trestu a jeho kontrola

Dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu a kontrolu nad výkonem trestu provádí ministr spravedlnosti.

§ 45

Účast soudů

Soudy spolupůsobí při provádění nápravně výchovné činnosti, a to zejména rozhodováním v případech v tomto zákoně uvedených. Soudci jsou oprávněni navštěvovat odsouzené v místech, kde se trest vykonává, mluvit s nimi bez přítomnosti třetí osoby a nahlížet do jejich osobních spisů, pracovních výkazů a výkazů o pracovních odměnách; přitom jsou povinni výchovně působit na odsouzené.

§ 46

zrušen

§ 47

zrušen

§ 48

Účast církevních organizací a sdružení občanů

(1) Na nápravě odsouzených se zúčastňují i církevní organizace a zájmová sdružení občanů, působící v souladu s obecně závaznými právními předpisy a mající vztah k odsouzenému, zejména tím, že jejich pověření zástupci mohou po dobu výkonu trestu udržovat s odsouzenými osobní styk, zajímat se o jejich chování ve výkonu trestu a pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro jejich budoucí život. Na požádání je správa věznice informuje o stavu a o chování odsouzeného.

(2) Věznice umožňují konat v době pracovního klidu společné náboženské obřady odsouzených. Účast na náboženských obřadech je dobrovolná. Dobu konání společných náboženských obřadů vymezí vnitřní řád věznice (§ 18).

Oddíl 11

Péče o dovršení nápravy odsouzených

§ 48a

Úkoly věznic při propouštění odsouzených

Věznice vytvářejí po dobu výkonu trestu předpoklady pro plynulý přechod osob propuštěných z výkonu trestu do občanského života; přitom úzce spolupracují s příslušnými orgány státní správy a územní

samosprávy, zejména jim poskytují včas potřebné informace.

§ 49

**Úkoly orgánů státní správy
a územní samosprávy**

Ve spolupráci se zájmovými sdruženími občanů orgány státní správy a územní samosprávy v rámci své působnosti pečují o vytváření vhodných podmínek pro dovršení nápravy odsouzených po jejich propuštění z výkonu trestu. Zejména jim jsou nápomocny při zajištění vhodného zaměstnání a ubytování.

§ 50

zrušen

Oddíl 12

Výkon trestu u mladistvých

§ 51

Obecné ustanovení

Pokud tento oddíl neobsahuje ustanovení zvláštní, užije se na výkon trestu u mladistvých odsouzených ostatních ustanovení tohoto zákona.

§ 52

Účel výkonu trestu

(1) Účelem výkonu trestu u mladistvého je především vychovat ho v řádného občana, a to též se zřetelem k jeho osobním vlastnostem, k jeho rodinné výchově a k prostředí z něhož pochází. Ve výkonu trestu je nutno řádným pedagogickým vedením zajistit výchovu mladistvého a jeho přípravu na budoucí povolání.

(2) Mladistvému, který má plnit povinnou školní docházku, věznice zabezpečí její plnění vyučováním místo výkonu práce.

§ 53

**Výkon trestu u mladistvého
po dosažení 18. roku věku**

(1) Dovrší-li mladistvý ve výkonu trestu 18. rok věku, rozhodne ředitel věznice, zda vykoná zbytek trestu ve věznici pro mladistvé, nebo se přeřadí do věznice pro ostatní odsouzené. Při rozhodování se přihlíží zejména k dosaženému stupni jeho převýchovy a k délce zbytku trestu. V případě přeřazení do věznice pro ostatní odsouzené zároveň ředitel věznice rozhodne, zda se tento odsouzený umístí do věznice s dohledem nebo s dozorem.

(2) O přeřazení odsouzeného do věznice pro ostatní odsouzené s ostrahou může ředitel věznice rozhodnout též tehdy, jestliže odsouzený podle odstavce 1 ve věznici pro mladistvé soustavně porušuje

nebo závažným způsobem porušil stanovený pořádek nebo kázeň.

(3) Na řízení podle odstavců 1 a 2 se užije ustanovení § 9a. Rozhodnutí o přeřazení odsouzeného do věznice pro ostatní odsouzené se vždy považuje za rozhodnutí o přeřazení do věznice s přísnějším režimem.

§ 54

Vnitřní diferenciací výkonu trestu

Mladiství se rozdělují do kolektivů podle povahových vlastností, pracovních schopností, druhu a závažnosti spáchaného činu, recidivy a výměry trestu tak, aby byli odděleni zejména mladiství, u kterých je možnost účinnějšího ovlivnění nápravně výchovnou činností, mladiství s kladným vztahem k práci a společnosti, odsouzení za trestné činy spáchané z nedbalosti a trestné činy menší společenské nebezpečnosti, první trestaní mladiství od mladistvých narušených, odsouzených za zvláště závažné trestné činy, organizátorů a vedoucích skupinové trestné činnosti a agresivních mladistvých, a podle možnosti i od těch, kteří z výkonu trestu předtím uprchli, nebo se o to pokusili.

§ 55

Návštěvy

Mladistvý smí přijímat návštěvy v rozsahu, který se stanoví se zřetelem na zájem upevnění vztahu mladistvého k rodině, na posílení výchovného vlivu výkonu trestu. Návštěvy příbuzných smí přijímat nejmeně jednou za týden.

§ 56

Kázeňské tresty

(1) Kázeňskými tresty u mladistvých jsou:

- a) důtka,
- b) snížení kapesného nejvíce o jednu třetinu až do dvou měsíců,
- c) propadnutí věci,
- d) umístění do uzavřeného oddělení v mimopracovní době až do 10 dnů,
- e) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až do 10 dnů,
- f) umístění do samovazby až do 10 dnů.

(2) Při celodenním umístění do uzavřeného oddělení je mladistvému dovoleno číst denní tisk, knihy a jiné publikace.

§ 57

Pracovní výchova

(1) Mladistvým, u nichž jsou pro to zejména vzhledem k délce trestu předpoklady, se zajišťuje příprava na budoucí povolání, a to i bez souhlasu zákon-

ného zástupce mladistvého.

(2) Při zařazování mladistvých, který dosud nepřekročili 18. rok svého věku, do práce se přihlíží též k zajištění jejich přípravy na budoucí povolání. Pracovní podmínky takových mladistvých ve výkonu trestu jsou stejné jako u ostatních mladistvých pracovníků.

§ 58

Kulturně výchovná práce

Úkolům nápravně výchovné činnosti, vyplývajícím z účelu výkonu trestu u mladistvých, je třeba způsobit též formy a metody kulturně výchovné práce s nimi.

§ 59

zrušen

§ 60

zrušen

Oddíl 13

Výkon trestu u některých dalších kategorií odsouzených

§ 61

Obecná ustanovení

Na výkon trestu u dále uvedených kategorií odsouzených se užije ostatních ustanovení tohoto zákona, pokud tento oddíl neobsahuje ustanovení zvláštní.

§ 62

Výkon trestu odsouzených se změněnou pracovní schopností a odsouzených v důchodovém věku

(1) Vnitřní řád věznice, obsah a formy resocializačních programů zásadně zohledňují schopnosti, duševní a tělesný stav odsouzených se změněnou pracovní schopností nebo v důchodovém věku.

(2) Odsouzeným uvedeným v odstavci 1 lze ukládat jen takové kázeňské tresty, které lze jinak uložit mladistvým.

§ 62a

Výkon trestu u odsouzených s psychopatickou strukturou osobnosti, odsouzených drogově závislých a odsouzených s duševní poruchou

(1) Odsouzení, u nichž byla na základě komplexní zprávy doplněné závěrem odborného lékařského vyšetření shledána duševní porucha nebo závislost vyžadující specifické přístupy, se podle povahy a závažnosti takové poruchy nebo závislosti zpravidla zařadí do zvláštních oddělení v rámci jednotlivých typů věznic.

(2) Vnitřní řád věznice, obsah a formy resocializačních programů zásadně přihlížejí k nutnosti individuálního přístupu a terapeutického zaměření.

§ 63

Výkon doživotního trestu

(1) Vnitřní řád věznice, obsah a formy resocializačních programů a vnitřní diferenciací zásadně přihlížejí k psychickým, fyziologickým a věkovým zvláštnostem odsouzených a k dalším skutečnostem vyplývajícím z povahy trestu.

(2) Návštěvy, vycházky a výkon kázeňského trestu umístění do uzavřeného oddělení zásadně probíhají odděleně od ostatních odsouzených.

(3) Je-li vzhledem k předchozím projevům odsouzeného důvodná obava, že by se mohl chovat násilným způsobem, lze při předvádění odsouzeného použít předváděcí řetízky, pouta, nebo pouta s poutacím opaskem i bez splnění podmínek stanovených zvláštním předpisem.^{7a)}

§ 63a

Výkon trestu u cizinců

Při umístování odsouzených cizinců do věznice se podle možností postupuje tak, aby odsouzení stejné národnosti nebo hovořící stejným jazykem spolu mohli komunikovat, umožní se jim přístup k četbě knih v jazyce, který ovládají, případně v závislosti na délce trestu se jim vytvoří vhodné příležitosti pro výuku českého jazyka.

Oddíl 14

Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

§ 64

Postupně uložené dosud zcela nevykonané tresty se považují z hlediska výkonu trestu za trest jediný.

§ 65

(1) Odsouzený je povinen nahradit náklady výkonu trestu za dobu, po kterou svým zaviněním způsobil, že tyto náklady se nemohly uhradit srážkami z jeho pracovní odměny (§ 29 odst. 2).

(2) Podle odstavce 1 hradí odsouzený náklady výkonu trestu i po dobu léčebně preventivní péče, která byla potřebná, protože si úmyslně způsobil nebo jinému dovolil způsobit mu újmu na zdraví nebo

bez závažných důvodů se odmítl podrobit lékařskému zákroku, ke kterému dal podnět anebo předcházející souhlas. V těchto případech je odsouzený povinen nahradit i zvýšené náklady ochrany a dopravy do zdravotnických zařízení.

(3) Rozhodnutí o náhradě podle odstavců 1 a 2 vydá ředitel věznice. Způsob určení náhrady nákladů ochrany a dopravy a nákladů předvedení a postup při jejich náhradě upraví ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Úhrnná výše náhrady nákladů jednoho předvedení však nemůže být vyšší než 1000 Kč; toto omezení se nevztahuje na náhradu nákladů vzniklých v souvislosti s neúspěšným návrhem odsouzeného na povolení obnovy řízení.

§ 66

(1) Výkon rozhodnutí, kterým se uložila povinnost nahradit škodu (§ 32) a náklady výkonu trestu, náklady ochrany a dopravy a náklady předvedení (§ 65), uskutečňuje srážkami ze mzdy⁸⁾ nebo příkazním pohledávkou podle zvláštních předpisů ta organizační složka Vězeňské služby, která pohledávku spravuje.

(2) Podle odstavce 1 se postupuje i při náhradě nákladů spojených s výkonem vazby.⁹⁾

§ 67

zrušen

§ 67a

zrušen

§ 68

(1) Ustanovení tohoto zákona se užije též na výkon trestů, jež byly pravomocně uloženy před účinností tohoto zákona.

(2) Ustanovení oddílu 4 tohoto zákona se přiměřeně užije i na výkon kázeňských trestů uložených před účinností tohoto zákona.

§ 69

Ustanovení § 32 a 33 o odpovědnosti za škodu se užije též na případy, kdy ke škodě došlo před účinností tohoto zákona, ledaže o náhradě škody již bylo pravomocně rozhodnuto.

§ 70

zrušen

^{7a)} § 17 odst. 1 zákona ČNR č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky.

⁸⁾ § 71 až 80 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

⁹⁾ § 152 odst. 1 písm. a) trestního řádu.

§ 71
zrušen

§ 72

Ministerstvo spravedlnosti vydá vyhláškou řád výkonu trestu, v němž stanoví pravidla diferenciací výkonu trestu v jednotlivých typech věznic a zásady pro zabezpečení vnitřního pořádku ve věznicích. Ministr spravedlnosti se zmocňuje dávat souhlas k ověřování nových, od tohoto zákona odchylných metod nápravně výchovné činnosti, a to pokud uplatnění takových metod znamená pro odsouzené zmírnění omezení jejich občanských práv.

§ 72a

Během výkonu trestu lze též vykonávat soudem uložené ochranné léčení; bližší podmínky a způsob výkonu ochranného léčení stanoví ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem zdravotnictví.

§ 73

Zrušuje se zákon č. 40/1958 Sb., o úpravě důchodů některých odsouzených osob; důchody, které byly podle tohoto zákona nebo dřívějších obdobných předpisů upraveny, nebo na něž nárok zanikl, popřípadě jejichž výplata byla zastavena v důsledku odsouzení podle dřívějších předpisů, mohou národní výbory zvýšit, popřípadě přiznat až do plné zákonné výměry. Jde-li o důchody ze sociálního zabezpečení vojáků z povolání a příslušníků bezpečnostních sborů, vykonávají působnost národních výborů uvedenou v předchozí větě orgány ministerstev obrany a vnitra.

§ 74

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1965.

* * *

Zákon č. 173/1968 Sb. nabyl účinnosti dnem

1. ledna 1969. Zákon č. 100/1970 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1971. Zákon č. 47/1973 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. července 1973. Zákon č. 179/1990 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. července 1990. Zákon č. 294/1993 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1994.

* * *

Článek II zákona č. 294/1993 Sb. zní:

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Ustanovení tohoto zákona se užije též na výkon trestů, jež byly pravomocně uloženy před účinností tohoto zákona. Dosavadní zařazení do třetí nápravně výchovné skupiny u odsouzeného, kterému byl uložen výjimečný trest odnětí svobody a který dosud nevykonal alespoň deset let tohoto trestu, nebo u odsouzeného, který ke dni účinnosti tohoto zákona nevykonal alespoň jednu třetinu uloženého trestu, se považuje za umístění do věznice se zvýšenou ostrahou. Dosavadní zařazení ostatních odsouzených do třetí nápravně výchovné skupiny se považuje za umístění do věznice s ostrahou. Dosavadní zařazení odsouzeného do první a druhé nápravně výchovné skupiny se považuje za umístění do věznice s dozorem, pokud odsouzenému, který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin, byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující dva roky anebo pokud se odsouzený nemá podrobit ochrannému léčení v ústavní formě; jinak se takové zařazení považuje za umístění do věznice s ostrahou. Umístění odsouzeného do otevřeného oddělení první nápravně výchovné skupiny se považuje za umístění do věznice s dohledem.
2. V řízení o změně způsobu výkonu trestu odnětí svobody podle trestního řádu soud od účinnosti tohoto zákona nepokračuje. Věci, v nichž nebylo pravomocně rozhodnuto, předá k rozhodnutí příslušnému řediteli věznice.

Uhde v. r.

19

VYHLÁŠKA

Ministerstva zdravotnictví

ze dne 20. ledna 1994,

kteřou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 48/1991 Sb., o očkování proti přenosným nemocem, ve znění vyhlášky č. 527/1991 Sb.

Ministerstvo zdravotnictví České republiky stanoví podle § 70 odst. 1 písm. c) a § 71 odst. 2 písm. a) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona České národní rady č. 548/1991 Sb.:

Čl. I

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 48/1991 Sb., o očkování proti přenosným nemocem, ve znění vyhlášky č. 527/1991 Sb., se mění a doplňuje takto:

1. V § 2 odst. 2 se slovo „čtrnáctém“ nahrazuje slovem „jedenáctém“.

2. V § 3 odst. 1 se slova „tak, aby poslední dávka byla dána dříve, než dosáhne prvního roku života“ nahrazují slovy „třemi dávkami očkovací látky v měsíčních intervalech, čtvrtá dávka se podá v osmnáctém až dvacátém měsíci života“.

3. § 3 odst. 2 zní:

„(2) Přeočkování proti záškrtu, tetanu a dávivému kašli se provede v pátém roce života.“

4. § 5 včetně nadpisu zní:

„§ 5

Očkování proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám

(1) Základní očkování proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám se provede živou očkovací látkou, a to nejdříve první den patnáctého měsíce života.

(2) Přeočkování se provede za šest až deset měsíců po provedení základního očkování, v odůvodněných případech i později.

(3) U dívek se očkování proti zarděnkám provádí

ve dvanáctém roce jejich života, pokud nebyly proti zarděnkám očkovány dříve.“

5. § 6 se vypouští.

6. V § 7 se vypouští slovo „chřipkou“.

7. V § 8 odst. 1 se na konci vypouští písmeno d).

8. § 12 včetně nadpisu zní:

„§ 12

Očkování proti tuberkulóze

(1) U dětí narozených v době od 1. dubna 1986 do 31. prosince 1993 ve Středočeském kraji a Východočeském kraji a u dětí narozených od 1. ledna 1989 v Jihočeském kraji, které nebyly podle dosavadních předpisů primovakcinovány proti tuberkulóze, se provede očkování proti tuberkulóze na základě předchozí tuberkulinové zkoušky, měla-li negativní výsledek, postupně každý rok u jednoho ročníku, počínaje rokem 1994.

(2) Ve školním roce 1993/94 se dokončí očkování dětí čtrnáctiletých, u nichž byl proveden tuberkulinový test s negativním výsledkem. Děti jedenáctileté se podle § 2 odst. 2 začnou očkovat ve školním roce 1994/95.

(3) Pokud by snížením věkové hranice ze čtrnácti na jedenáct let podle § 2 nebyly tyto děti očkovány, musí být v případě negativního tuberkulinového testu očkování provedeno do ukončení povinné školní docházky.“

Čl. II

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Ministr:

MUDr. Rubáš v. r.

Vydavatel: Ministerstvo vnitra ve Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, Hybernská 2, 110 00 Praha 1, telefon i fax (02) 242 173 13 - **Redakce:** Nadštolou 3, poštovní schránka 21/SB, 170 34 Praha 7 - Holešovice, telefon: (02) 37 69 71 a 37 88 77, fax (02) 37 88 77 - **Tisk:** Tiskárna VN MV ČR, pošt. schr. 10, 149 00 Praha 415 - **Administrace:** písemné objednávky předplatného a reklamace - SEVT, a. s., Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, fax (02) 53 00 26, změny adres a počtu odebíraných výtisků - SEVT, a. s., Pod plynojemem 93, 180 00 Praha 8, tel. (02) 663 100 71 l. 154-159, fax (02) 683 19 86 - Vychází podle potřeby - **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámených ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha činí 900,- Kč) - Účet pro předplatné: Komerční banka Praha 1, účet č. 30015-706-011/0100 - Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha č. j. 1173/93 ze dne 9. dubna 1993.

Distribuce předplatitelům: SEVT, a. s., Pod plynojemem 93, 180 00 Praha 8 - Změny adres se provádějí do 15 dnů. V písemném styku vždy uvádějte IČO - právnická osoba; r. č. (bez lomítka) - soukromá osoba. Požadavky na nové předplatné budou vyřízeny do 15 dnů a dodávky budou zahájeny od nejbližší částky po tomto datu - Reklamace je třeba uplatnit písemně do 15 dnů od data rozeslání - Jednotlivé částky lze na objednávku obdržet v odbytovém středisku SEVT, Tržiště 9, 118 16 Praha 1 - Malá Strana, telefon (02) 24 51 05 14 l. 316, fax (02) 53 00 26; za hotové v prodejnách SEVT: Praha 1, Tržiště 9, telefon (02) 24 51 05 14 l. 318 - Praha 4, Jihlavská 405, telefon (02) 692 82 87 - Brno, Česká 14, telefon (05) 422 139 62 - Karlovy Vary, Sokolovská 53, telefon (017) 268 95 - Ostrava, Dr. Šmerala 27, telefon (069) 22 63 42 a ve vybraných knihkupectvích.